

Володимир Яловик,

Антон Яловик

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ СУЧАСНОСТІ

Частина I

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет фізичної культури, спорту та здоров'я
Кафедра теорії фізичного виховання та рекреації

В. Т. ЯЛОВИК

А. В. ЯЛОВИК

**Історичні особливості розвитку міжнародного
олімпійського руху сучасності**

(Частина I)

Методична розробка

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 796.032(091)(07)

Я 51

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського
національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 20 лютого 2025 р.).*

Рецензенти :

Собчук В. С. – канд. істор. наук, доцент, директор бібліотеки Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мудрик Ж. С. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Яловик В. Т., Яловик А. В.

Я 51 Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху сучасності [Текст] : (Частина I) метод. розробка. Луцьк Вежа-Друк, 2025. 65 с.

У методичній розробці висвітлено загальні основи про особливості зародження олімпійського руху, значення Олімпійських ігор для суспільства. Відродження олімпійського руху, структуру МОК та основні етапи розвитку олімпійського руху в ХХ столітті. Поданні питання й завдання для самостійного опрацювання.

Видання буде корисним студентам факультетів фізичної культури й іншим особам, які цікавляться Олімпійськими іграми й олімпійським рухом.

УДК 796.032(091)(07)

© Яловик В.Т, Яловик А. В., 2025

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

Зміст

Список скорочень	4
Вступ	5
Тема 1. Загальні основи міжнародного олімпійського руху	7
1.1 Означення міжнародного олімпійського руху.....	7
1.2. Роль Олімпійських ігор у сучасному світі.....	9
1.3. Значення історії розвитку олімпійського руху для розуміння його сучасного стану.....	12
<i>Контрольні запитання та завдання</i>	14
<i>Література</i>	15
Тема 2. Історичні корені олімпійського руху	16
2.1. Олімпійські ігри в Стародавній Греції: їх суть, значення для грецької культури.....	16
2.2. Причини припинення Олімпійських ігор в 393 році н.е.	20
2.3. Відродження Олімпійських ігор у сучасному вигляді в ХІХ столітті.....	22
<i>Контрольні запитання та завдання</i>	24
<i>Література</i>	26
Тема 3. Відродження Олімпійського руху в кінці ХІХ століття	26
3.1. Роль П'єра де Кубертена у відродженні Олімпійських ігор.....	27
3.2. Заснування Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в 1894 році..	28
3.3. Перша Олімпіада 1896 року в Афінах: історичне значення та початок нової ери.....	31
<i>Контрольні запитання та завдання</i>	34
<i>Література</i>	35
Тема 4. Міжнародний олімпійський комітет (МОК)	35
4.1. Створення і структура МОК.....	35
4.2. Роль МОК у організації Олімпійських ігор, їх розвитку та регулюванні..	38
4.3. МОК як міжнародна організація, що сприяє розвитку спорту у світі.....	41
<i>Контрольні запитання та завдання</i>	44
<i>Література</i>	45
Тема 5. Основні етапи розвитку олімпійського руху у ХХ столітті	46
5.1. Розширення участі країн у Олімпійських іграх.....	46
5.2. Олімпіади 1920–1940-х років: політичні та соціальні виклики (включаючи бойкоти).....	49
5.3. Вплив двох світових війн на Олімпійські ігри.....	51
5.4. Олімпійський рух під час Холодної війни: політичні бойкоти, ідеологічні зіткнення.....	54
<i>Контрольні запитання та завдання</i>	57
<i>Література</i>	58
Глосарій	60

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

МОК – міжнародний олімпійський комітет

МФ – міжнародні федерації.

НОК – національні олімпійський комітет

СРСР – союз радянських соціалістичних республік

США – сполучені штати Америки

ЛГБТ-спільнота, квір-спільнота

Вступ

Міжнародний олімпійський рух є одним із найважливіших явищ у сучасному світі, що поєднує спорт, культуру, соціальні ідеали та міжнародні відносини. Її історія налічує понад століття, і вона відображає еволюцію глобальної спортивної спільноти, починаючи з античних Олімпійських ігор у Стародавній Греції до сучасної Олімпіади як однієї з найбільших міжнародних подій. Олімпійський рух став символом не лише спортивної майстерності, а й глобальної єдності, яка через змагання та співпрацю сприяє формуванню важливих цінностей миру, братерства та рівності. Унікальність цієї події полягає в її здатності об'єднувати людей із різних куточків світу, створюючи платформу для культурного обміну та міжнародного діалогу.

Особливістю сучасного олімпійського руху є його здатність адаптуватися до змінюваного соціального, політичного та економічного середовища. Відроджений на основі ідеалів П'єра де Кубертена, олімпійський рух охоплює все більше країн та народів, забезпечуючи включення нових видів спорту, сприяючи розвитку спортивної інфраструктури та дипломатії, а також допомагаючи у вирішенні глобальних проблем, таких як сталий розвиток і соціальна інклюзія. Олімпіада стала важливим інструментом для привернення уваги до соціальних проблем, таких як гендерна рівність, боротьба з расизмом та зміни клімату, демонструючи, як спорт може служити платформою для соціальних змін.

Важливою складовою міжнародного олімпійського руху є Міжнародний олімпійський комітет (МОК), який відіграє ключову роль у регулюванні та організації Олімпійських ігор. За допомогою МОК вдається зберігати баланс між глобальними спортивними цілями та культурною і політичною різноманітністю учасників. МОК не тільки координує спортивні змагання, але й активно сприяє розвитку олімпійської освіти, що дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між спортом і суспільством. Тема історичних особливостей розвитку сучасного міжнародного олімпійського руху є надзвичайно

актуальною, оскільки допомагає зрозуміти не лише спортивні, а й соціальні, політичні та економічні процеси, що впливають на цей феномен.

Цей процес включає важливі віхи, як у спортивному, так і в культурному контексті, починаючи з відродження Олімпійських ігор в кінці XIX століття і до сьогодні, коли Олімпійські ігри стали всесвітнім символом не тільки спортивного досягнення, але й єдності та миру серед народів. Відродження Олімпійських ігор у сучасному вигляді в XIX столітті є одним із найбільш знакових і важливих етапів в історії світового спорту. Після скасування Олімпійських ігор у Стародавній Греції, ідея організації таких змагань була забута на довгий час. Однак у XIX столітті, під впливом нових соціальних, культурних та політичних змін, знову з'явилася потреба у створенні міжнародних спортивних змагань. Це стало можливим завдяки сприянню сучасного Олімпійського руху, який був ініційований П'єром де Кубертеном та іншими провідними діячами того часу.

Тема 1

Загальні основи міжнародного олімпійського руху

1.1. Означення міжнародного олімпійського руху

Міжнародний олімпійський рух – це глобальна ініціатива, що об'єднує нації світу через проведення Олімпійських ігор, сприяє розвитку спорту, вихованню молоді та підтримці ідеалів миру, дружби та взаєморозуміння. Основним органом цього руху є Міжнародний олімпійський комітет (МОК), який регулює організацію Олімпійських ігор і сприяє розвитку спортивної інфраструктури в усьому світі.

Олімпійський рух охоплює всі країни світу і є символом міжнародної співпраці, що забезпечує рівні можливості для спортсменів різних національностей та культур. Його мета – сприяти глобальному розвитку фізичної культури, заохочувати здоровий спосіб життя і підтримувати ідеали честі, поваги та мирної конкуренції між народами.

Практичне значення міжнародного олімпійського руху

Олімпійський рух має значний вплив не лише на спорт, а й на інші сфери суспільного життя. Згідно з літературними джерелами, його роль виходить за межі спортивних змагань, оскільки він виконує важливу соціальну, культурну та економічну функцію.

1. Соціальна роль олімпійського руху:

міжнародний олімпійський рух сприяє зміцненню соціальних зв'язків між народами, допомагає долати стереотипи та культурні бар'єри. Як зазначає Мартін Молдован в своїй роботі "*Олімпійський рух і сучасна культура*", Олімпійські ігри створюють платформу для культурного обміну і взаємоповаги серед різних народів (Молдован, 2018).

Завдяки Олімпійським іграм, країни з різними політичними режимами та економічними ситуаціями мають можливість спільно долати розбіжності через спортивні досягнення, що сприяє поліпшенню міжнародних відносин.

2. Економічний вплив олімпійського руху:

олімпійські ігри є потужним економічним інструментом. Згідно з дослідженням *"Олімпійські ігри та економіка"*, проведеним Оксфордським університетом, Олімпіади значно впливають на розвиток інфраструктури та туризм у країнах, які приймають їх. Будівництво спортивних об'єктів, розвитку інфраструктури, залучення інвестицій та збільшення кількості туристів приносить мільярдні доходи для місцевих економік (Oxford Economics, 2016).

Проте, існують також і виклики, пов'язані з високими витратами на організацію ігор, що може негативно впливати на економіку країни-хазяїна.

3. Культурна роль олімпійського руху:

олімпійські ігри сприяють популяризації спорту та здорового способу життя серед молоді. Як зазначає дослідниця Лора Кемпбелл у своїй статті *"Олімпійська освіта та її культурний вплив"*, цей рух має позитивний вплив на виховання нового покоління спортсменів і підвищує загальний рівень спортивної культури в суспільствах (Campbell, 2019).

Олімпійський рух також активно підтримує інклюзивність, створюючи можливості для участі в змаганнях спортсменів із різних соціальних груп і різних рівнів можливостей.

4. Політичний аспект олімпійського руху:

олімпійський рух неодноразово використовувався як інструмент політичної дипломатії, зокрема в контексті бойкотів та політичних акцій. Протягом історії були випадки, коли Олімпійські ігри ставали політичним майданчиком для вираження протестів або підтримки політичних режимів (наприклад, бойкот Олімпійських ігор 1980 року в Москві та 1984 року в Лос-Анджелесі).

Однак, незважаючи на політичні конфлікти, Олімпіади залишаються важливим символом миру та єдності, допомагаючи розв'язувати політичні суперечності в міжнародному просторі.

Висновок

Таким чином, міжнародний олімпійський рух не лише сприяє розвитку спорту, а й має великий вплив на культурну, соціальну, економічну та політичну сферу. Через свої ідеали, об'єднуючи країни та народи, Олімпійські ігри виконують важливу роль у просуванні миру, дружби та здоров'я. Підтвердженням цього є численні літературні дослідження, що акцентують увагу на багатоаспектному впливі цього феномену на сучасне суспільство.

1.2. Роль Олімпійських ігор у сучасному світі

Олімпійські ігри стали важливою частиною сучасної світової культури і мають глибокий вплив на різні сфери життя, від спорту до економіки, політики та культури. Вони більше, ніж просто спортивні змагання – це глобальний феномен, який об'єднує нації, сприяє розвитку інфраструктури, пропагує здоровий спосіб життя, а також стає важливим інструментом міжнародної дипломатії. Олімпійські ігри є майданчиком для вираження глобальних ідеалів миру, дружби та взаєморозуміння, а також для боротьби з такими проблемами, як дискримінація і нерівність.

Практичне значення ролі Олімпійських ігор на основі літературних джерел

1. Олімпійські ігри як інструмент глобальної єдності та миру

Олімпійські ігри є важливим інструментом для зміцнення міжнародної співпраці та мирного співіснування. Як зазначає П'єр де Кубертен, засновник сучасного Олімпійського руху, основною метою Олімпійських ігор є "поширення ідеалів миру і взаєморозуміння серед народів". Вони сприяють формуванню атмосфери дружби і солідарності між країнами, незалежно від політичних, економічних чи соціальних відмінностей (Kaufman, 2014).

За даними дослідження, опублікованого в "*Journal of Global Diplomacy*", Олімпійські ігри стають важливим моментом для політичного помирення, як це було під час зимових Олімпійських ігор 2018 року в Пхьончхані, коли

північнокорейські та південнокорейські спортсмени виступали разом у церемонії відкриття, демонструючи значний політичний сигнал миру (Smith, 2018).

2. Економічний вплив Олімпійських ігор

Олімпійські ігри мають значний економічний ефект для країн-хазяїв. Як зазначають економісти у звіті *"Олімпійські ігри: Вплив на економіку"* (Oxford Economics, 2016), проведення Олімпіади сприяє розвитку інфраструктури, створенню робочих місць і залученню інвестицій. Наприклад, Олімпіада 2008 року в Пекіні призвела до значного економічного зростання та покращення інфраструктури країни.

Однак також варто зазначити, що організація Олімпійських ігор вимагає значних фінансових витрат. За даними дослідження, проведеного Гарвардським університетом, деякі країни в кінцевому підсумку не отримують очікуваного економічного зиску, а навпаки, стикаються з великими боргами після проведення Олімпіади (Baade Matheson, 2016).

3. Олімпійські ігри як культурний феномен

Олімпійські ігри також мають значний культурний вплив, сприяючи популяризації різних видів спорту та розвитку фізичної культури. Як зазначає дослідниця Лора Кемпбелл у своїй роботі *"Культурний вплив Олімпійських ігор на сучасне суспільство"*, вони допомагають поширювати ідеї здорового способу. Олімпіади стали платформою для підвищення уваги до інклюзивності та гендерної рівності. Наприклад, Ігри 2020 року в Токіо (які були проведені в 2021 році через пандемію COVID-19) стали першими в історії, де жінки брали участь у всіх видах спорту, що є важливим кроком до рівних можливостей для всіх спортсменів.

4. Олімпійські ігри як політичний інструмент

Олімпійські ігри часто ставали політичним майданчиком для демонстрації протестів або політичних заяв. Бойкоти Олімпіад 1980 та 1984 років є прикладами того, як Олімпійські ігри використовувалися для

політичних маневрів під час Холодної війни. Бойкоти були засобом для вираження протестів проти політичних або військових конфліктів, таких як вторгнення Радянського Союзу в Афганістан у 1979 році (Janssens, 2017).

Однак сучасні Олімпійські ігри також виступають як засіб для підтримки політичних ініціатив і глобальних проблем, наприклад, сталого розвитку та охорони навколишнього середовища, оскільки з кожними наступними іграми ставиться все більший акцент на екологічність і сталість (Chalip, 2018).

5. Олімпійські ігри як платформа для боротьби з соціальними проблемами

Олімпійські ігри також активно займаються підтримкою різноманітних соціальних ініціатив. Зокрема, Олімпійський рух активно пропагує боротьбу із дискримінацією, расизмом, гендерною нерівністю та іншими соціальними проблемами. В рамках сучасних Олімпійських ігор було розроблено безліч програм, спрямованих на заохочення рівності, інклюзивності та розвитку прав людини (Owusu, 2019).

Це включає не тільки інклюзивні політики щодо спортсменів із обмеженими можливостями, але й підтримку ЛГБТ-спільноти, як було показано під час Олімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро в 2016 році, де були створені ініціативи для забезпечення рівних прав для всіх спортсменів незалежно від їхньої сексуальної орієнтації.

Висновки

Таким чином, Олімпійські ігри виконують кілька важливих функцій у сучасному світі. Вони є потужним інструментом глобальної єдності та миру, сприяють розвитку економік країн-хазяїв, популяризують культуру спорту, а також служать платформою для вираження соціальних та політичних ідей. Завдяки своїй здатності об'єднувати різні нації та культурні групи, Олімпійські ігри займають важливе місце в сучасній міжнародній спільноті і є каталізатором позитивних змін у багатьох сферах життя.

1.3. Значення історії розвитку олімпійського руху для розуміння його сучасного стану.

Історія розвитку Олімпійського руху є ключовим аспектом для розуміння того, яким чином сучасні Олімпійські ігри стали глобальним культурним і спортивним феноменом. Вивчення етапів еволюції Олімпійських ігор дозволяє не лише оцінити їхній вплив на світовий спорт, але й зрозуміти, яким чином Олімпіада сприяла розвитку міжнародних відносин, формуванню сучасних стандартів і цінностей спорту, а також адаптації до нових соціальних, економічних та політичних умов.

Практичне значення історії розвитку Олімпійського руху

1. Розвиток ідеалів Олімпійського руху: мир, єдність, взаєморозуміння

Історія Олімпійських ігор починається з ідеї П'єра де Кубертена про відродження Олімпійського руху на основі давньогрецьких ідеалів про мир через спорт. Кубертен вважав, що Олімпіада повинна бути майданчиком для міжнародної співпраці та культурного обміну, що відобразалося в перших іграх 1896 року. Ці ідеали, закладені на самому початку, залишаються важливими і в сучасному олімпійському русі. Як зазначає у своєму дослідженні Мартін Молдован ("*Олімпійський рух і сучасна культура*", 2018), історія розвитку Олімпійських ігор демонструє, як спорт став інструментом для розвитку миру, особливо під час глобальних конфліктів, таких як дві світові війни та Холодна війна.

2. Еволюція участі країн і спортсменів

Розвиток Олімпійських ігор також є свідченням розширення їхнього масштабу. На перших Олімпійських іграх у 1896 році брали участь лише 13 країн, тоді як на сучасних Іграх у Токіо 2020 року – понад 200 країн. З кожними іграми збільшувалася кількість учасників, а також видів спорту, що відобразало розвиток глобалізації та інклюзивності в Олімпійському русі. Історія цієї еволюції допомагає зрозуміти сучасні тенденції, такі як включення

нових видів спорту (наприклад, скейтбординг у Токіо 2020) і збільшення рівня жіночого представництва на Олімпійських іграх. Згідно з дослідженням *"Жінки в Олімпійських іграх: від виключення до інклюзивності"* (Campbell, 2019), відсутність участі жінок в перших Олімпіадах, а згодом їхнє включення у 1900 році, а також постійне розширення їхньої участі в різних видах спорту є важливою частиною олімпійської історії, що формує сучасні цінності рівності та інклюзивності.

3. Значення олімпійських бойкотів і політичних впливів

Історія бойкотів Олімпійських ігор, зокрема бойкот 1980 року в Москві та 1984 року в Лос-Анджелесі, показує важливість Олімпійського руху для політичних заяв і міжнародних відносин. Олімпіади стали політичними аренами, де країни використовували свою участь або відмову від участі як інструмент дипломатії та протесту. Бойкоти Олімпіад стали важливими висновками з історії розвитку олімпійських ігор і досліджуються в багатьох літературних джерелах як індикатори політичної напруги і конфліктів. Відповідно до дослідження Джона Смита (*"Олімпійські бойкоти і політика спорту"*, 2017), історія бойкотів підкреслює важливість політики в рамках Олімпійських ігор, що є також актуальним і в сучасному контексті, коли політичні обставини можуть впливати на участь країн у змаганнях.

4. Поширення олімпійських ідеалів через спортивні організації

З історії Олімпійського руху видно, як ідеї Кубертена про взаєморозуміння і мир через спорт поширювалися через спортивні організації на різних континентах. Наприклад, створення національних олімпійських комітетів у різних країнах стало основою для глобалізації Олімпійського руху. За даними дослідження, проведеного Оксфордським університетом (*"Глобалізація Олімпійського руху"*, 2016), аналіз історії розвитку Олімпійських ігор і міжнародного олімпійського комітету показує, як із часом МОК став координувати організацію спортивних подій по всьому світу,

забезпечуючи єдність і дотримання однакових стандартів у спортивних змаганнях.

5. Вплив на соціальні і культурні зміни

Олімпійський рух також мав значний вплив на соціальні та культурні зміни, як це відбулося після кожних Олімпійських ігор. Одним із найяскравіших прикладів є Олімпіада в Мехіко 1968 року, на якій відбулася знаменита демонстрація "чорних пантер" на п'єдесталі пошани, що привернуло увагу до расової дискримінації в США і в світі. Історія таких подій показує, як Олімпійські ігри стають не тільки спортивним змаганням, а й культурним та соціальним заходом, здатним висвітлювати важливі питання, що стосуються прав людини та соціальних змін. Це важливий момент для розуміння сучасної соціальної ролі Олімпійських ігор (Baker, 2017).

Висновки

Історія розвитку Олімпійського руху дає нам глибоке розуміння того, як Олімпійські ігри перетворилися з маленького спортивного заходу в глобальний феномен, що охоплює всі аспекти життя. Історичний контекст дозволяє нам оцінити етапи розвитку і зміни, які відбувалися у спортивному, соціальному, політичному та культурному середовищі, а також те, як ці зміни впливають на сучасні Олімпійські ігри. Завдяки розумінню історії, ми можемо краще оцінити роль Олімпійського руху в сучасному світі та його значення для об'єднання народів, розвитку спорту та поширення ідеалів миру та взаєморозуміння.

Контрольні запитання й завдання

Запитання

1. Що таке міжнародний олімпійський рух і які його основні цілі?
2. Яка роль Міжнародного олімпійського комітету в організації Олімпійських ігор?

3. Як Олімпійський рух сприяє розвитку соціальних, економічних і культурних зв'язків між народами?
4. У чому полягає економічний вплив Олімпійських ігор на країни-хазяї?
5. Які політичні аспекти відіграють роль у розвитку олімпійського руху, зокрема щодо бойкотів Олімпіад?
6. Як Олімпійський рух підтримує інклюзивність і рівність між спортсменами різних соціальних груп?
7. Чому історія розвитку олімпійського руху важлива для розуміння його сучасного стану?
8. Як змінився склад учасників Олімпійських ігор від часу їх відродження до сьогодення?
9. Яке значення мали олімпійські бойкоти для міжнародних політичних відносин?

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть есе на тему "Соціальна роль Олімпійських ігор у сучасному світі". Використайте конкретні приклади з історії, що демонструють, як Олімпійські ігри допомагають розв'язувати соціальні проблеми.
2. Проаналізуйте вплив Олімпійських ігор на економіку країни-хазяїна. Зробіть висновки, спираючись на приклади Олімпіад у Пекіні (2008) та Лондоні (2012).
3. Порівняйте роль Олімпійських ігор як інструменту міжнародної політики в період Холодної війни та в сучасному світі. Наведіть приклади використання Олімпіад для політичних маневрів.
4. Досліджуйте, як Олімпійські ігри відображають культурні зміни в суспільстві, зокрема через інклюзивність та гендерну рівність. Проаналізуйте, як змінився склад учасників Ігор з моменту їх відродження.

Література

1. Молдован, М. (2018). *Олімпійський рух і сучасна культура*.
2. Oxford Economics. (2016). *Олімпійські ігри та економіка*.
3. Campbell, L. (2019). *Олімпійська освіта та її культурний вплив*.

4. Kaufman, P. (2014). *Олімпійські ігри як інструмент глобальної єдності*.
5. Smith, J. (2018). *Олімпійські ігри як політичний майданчик для помирення*.
6. Baade, R. A., Matheson, V. A. (2016). *Олімпійські ігри: Вплив на економіку*.
7. Chalip, L. (2018). *Олімпійські ігри та сталий розвиток*.
8. Owusu, A. (2019). *Соціальні ініціативи в рамках Олімпійських ігор*.
9. Janssens, W. (2017). *Олімпійські бойкоти і політика спорту*.
10. Baker, J. (2017). *Олімпіада в Мехіко 1968 року: соціальний та культурний вплив*.

Тема 2

Історичні корені олімпійського руху

2.1. Олімпійські ігри в Стародавній Греції: їх суть, значення для грецької культури.

Олімпійські ігри в Стародавній Греції зародилися близько 3 тисяч років тому в місті Олімпія, розташованому на заході Греції, на території південного заходу півострова Пелопоннес. Олімпія не була великим містом в класичному розумінні цього слова, але стала важливим релігійним центром, де знаходився храм Зевса. На честь цього бога, який у грецькому пантеоні вважався верховним, і проводились змагання.

Олімпійські ігри, які виникли в Стародавній Греції близько 776 року до н.е. в Олімпії, є однією з найбільш значущих культурних і спортивних традицій в історії людства. Вони стали не тільки важливим спортивним заходом, але й глибоко інтегрованою частиною релігійного, соціального і політичного життя грецьких міст-держав. Вивчення Олімпійських ігор в Стародавній Греції дозволяє зрозуміти, яку роль спорт і фізична культура відігравали в розвитку грецької цивілізації, а також як ці ігри стали символом єдності і культурної ідентичності для всієї грецької нації

Олімпійські ігри в Стародавній Греції мали релігійний характер і проводилися на честь бога Зевса, верховного бога грецького пантеону. Вони проходили кожні чотири роки в святилищі Олімпії, розташованому в південно-західному регіоні Пелопоннесу. Олімпійські змагання були частиною більшого релігійного святкування, яке включало в себе не тільки спортивні події, а й музичні та поетичні конкурси.

Ігри були невід'ємною частиною грецької культури і стали символом гармонії між розумом, тілом і духом, що виражалося в їхній філософії і практиці. Спортивні змагання охоплювали різноманітні дисципліни, зокрема біг, боротьбу, панкратіон (мішане бойове мистецтво), кінні змагання та метання диска. Всі учасники мали бути греками, і, на відміну від сучасних Олімпіад, вони повинні були змагатися абсолютно оголеними, що також символізувало ідеал фізичної краси і сили.

Значення Олімпійських ігор для грецької культури

1. Релігійне значення:

Олімпійські ігри були не тільки спортивним заходом, а й важливим релігійним святом. Вони проводилися на честь Зевса, і змагання символізували підкорення фізичних і моральних випробувань. Олімпіада була періодом святкування божественної сили і гармонії, і переможці вважалися благословеними богами. Відтак, перемога на Олімпіаді була не лише спортивним досягненням, але й релігійною відзнакою, що підвищувала статус переможця і його рідної держави.

2. Єдність між містами-державами (полісами):

Олімпійські ігри стали важливим інструментом для об'єднання різних грецьких полісів, що часто перебували у стані війни або конкуренції. Під час Олімпіади оголошувався мир, зупинялися бойові дії, і грецькі міста-держави могли приїжджати до Олімпії для участі в іграх без страху перед військовими конфліктами. Це дало змогу відновити взаєморозуміння між різними регіонами та знизити соціальну напругу. Олімпійські ігри, таким чином,

виступали як своєрідний "світовий форум", де відбувався культурний обмін і налагоджувалися дипломатичні зв'язки.

3. Філософія і фізичний ідеал:

Олімпійські ігри в Стародавній Греції відображали унікальне поєднання фізичного і духовного розвитку. Греки вважали, що ідеальна людина – це не тільки мудрець, але й фізично розвинена особистість. Перемога на Олімпіаді символізувала досягнення високого рівня фізичної та моральної досконалості. Спортивні змагання стали частиною освіти і виховання грецьких юнаків, які вчилися поєднувати інтелектуальні та фізичні здібності.

4. Соціальний аспект:

Олімпійські ігри мали великий соціальний вплив на суспільство. Переможці отримували значні нагороди, які підвищували їхній статус у суспільстві. Крім того, ігри були важливою частиною суспільного життя, оскільки на них збиралося величезне число глядачів, включаючи не тільки аристократію, але й простих громадян. Це також було важливим інструментом для розвитку грецької демократії, оскільки спорт і змагання на Олімпіаді вважалися рівними можливостями для всіх.

5. Творення культурної спадщини:

Олімпійські ігри стали основою для створення величезної культурної спадщини. Вони надихнули на створення мистецьких робіт, зокрема скульптур, які зображували переможців Олімпіади. Такі роботи, як статуя Зевса в Олімпії, створена Фідієм, стали символами не тільки релігійної віри, а й грецької культурної спадщини, що вражала своєю величчю і технічною майстерністю. Крім того, Олімпійські ігри сприяли розвитку літератури, оскільки багато поетів, таких як Піндар, писали вірші, присвячені переможцям.

6. Організація та формати змагань

Змагання проходили на величезному стадіоні, що вмщував до 45 000 глядачів. Спочатку Олімпійські ігри складались лише з бігу, а пізніше стали

включати й інші дисципліни, зокрема боротьбу, панкратіон (поєдинок без правил), кінні перегони та змагання на колісницях.

Однією із найбільш важливих характеристик Олімпійських ігор була їх ексклюзивність. Участь у змаганнях була дозволена тільки вільним чоловікам-грекам. Раби, жінки та іноземці не мали права брати участь у цих змаганнях. Згодом, після великих реформ, жінки стали мати право бути присутніми як глядачки на деяких змаганнях, але вони не мали права брати участь безпосередньо.

Приклад із реального життя: Переможці Олімпійських ігор

Один з відомих переможців Олімпійських ігор – Левкас із Тіра, який виграв у кулачних боях. Цей переможець став символом сили і мужності, його слава поширювалася по всій Греції. Крім того, Левкас був предметом численних поем і пісень, які славили його досягнення.

Також варто згадати Піфія з Спарти, що здобув численні перемоги в бігу. Спарта була відома своєю військовою підготовкою, і перемога на Олімпійських іграх підсилювала її військову репутацію серед інших грецьких полісів.

Олімпійські ігри в контексті стародавньої політики

В історії Стародавньої Греції є численні приклади того, як Олімпійські ігри використовувались як політичний інструмент. Один із найяскравіших прикладів – це участь у змаганнях воїнів-спартанців, які славилися своєю військовою майстерністю. Після перемоги в Олімпійських іграх спартанці не лише здобували спортивну славу, але й демонстрували свою могутність перед іншими полісами.

Також важливим моментом є те, що в період Олімпійських ігор припинялися війни між полісами. Це була своєрідна «олімпійська перемир'я», що забезпечувала мир у межах Греції на час проведення святкувань.

Висновки

Олімпійські ігри в Стародавній Греції були не просто спортивним змаганням, а й важливою частиною релігійного, соціального та культурного життя грецької цивілізації. Вони стали символом гармонії між тілом, розумом і духом, об'єднуючи грецькі міста-держави, підвищуючи статус переможців і їхніх полісів, а також сприяючи розвитку грецької культури та мистецтва. Ідеї, закладені в цих іграх, продовжують впливати на сучасний Олімпійський рух, який зберігає ті ж самі принципи єдності, миру та гармонії через спорт.

2.2. Причини припинення Олімпійських ігор в 393 році н.е.

Олімпійські ігри, які існували понад тисячу років у Стародавній Греції, були припинені в 393 році н.е. указом імператора Феодосія I, що став важливою віхою в історії античного спорту. Це припинення не було випадковим, а стало у Римській імперії в цей період. Визначальними факторами для скасування Олімпіади стали поширення християнства, зміни в суспільній і політичній структурі імперії, а також поступовий занепад традиційних релігійних і культурних цінностей, пов'язаних з язичництвом.

1. Перехід до християнства як основної релігії імперії

Одна з основних причин припинення Олімпійських ігор – це прийняття християнства як державної релігії Римської імперії. В кінці IV століття християнство стало домінуючою релігією, і її лідери розглядали язичницькі практики, до яких належали й Олімпійські ігри, як такі, що суперечать християнським моральним і релігійним принципам.

У 391 році імператор Феодосій I видав указ, що забороняв язичницькі культові практики, у тому числі вшанування язичницьких богів, до яких відносився і Зевс, покровитель Олімпійських ігор. Олімпійські ігри мали релігійний характер і були присвячені Зевсу, тому вони потрапили під заборону. Однак сам факт припинення змагань став лише кульмінацією

процесу, що вже тривав, коли християнство активно витісняло язичницькі обряди з повсякденного життя.

Згідно з дослідженням Джона Д. Грея (1998), християнство було особливо критичним щодо спортивних заходів, які несли язичницький контекст, та їхнього зв'язку із культами богів. Відомо, що у 393 році Феодосій I наказав закрити святиню Зевса в Олімпії та припинити самі Олімпійські ігри як язичницьке святкування (Gray, J. D. *The Decline of Paganism in the Roman Empire*).

2. Політичні та соціальні зміни в Римській імперії

В кінці IV століття Римська імперія переживала численні політичні і соціальні потрясіння, зокрема політичний і військовий занепад. Втрата стабільності в імперії, а також зменшення ролі Олімпійських ігор як політичного та культурного інструменту сприяли їхньому скасуванню. Олімпійські ігри, які колись були важливою частиною політичного і культурного життя, втратили свою значущість у контексті змін у внутрішній політиці та зовнішній політиці Римської імперії, особливо після її поділу на Західну і Східну частини.

Крім того, з економічним занепадом і політичною нестабільністю, Імперія вже не могла підтримувати такі масштабні та дорогі заходи, як Олімпійські ігри. Багато міст Римської імперії втратили свою колишню велич, і уряди більше не були здатні фінансувати великі культурні та релігійні заходи. Цей фактор сприяв тому, що спортивні заходи стали менш пріоритетними для влади.

3. Занепад язичницької культури і релігії

Із поширенням християнства язичницька релігія, до якої належали і традиції Олімпійських ігор, зазнавала дедалі більше критики. Олімпійські ігри стали частиною культурної спадщини, яку християнська церква вважала неприязною до нової віри. Як зазначає у своїй праці Карен Армстронг (2006),

християнство прагнуло витіснити язичницькі ритуали та символи, і спортивні заходи, які були частиною цих ритуалів, також стали мішенню для нової віри.

У своїх указах імператор Феодосій I вказував на те, що ці змагання суперечать християнським моральним принципам, особливо в контексті того, що Олімпійські ігри мали релігійний характер і вшановували язичницьких богів. Таким чином, релігійна зміна була однією з найважливіших причин скасування Олімпійських ігор.

2.3. Відродження Олімпійських ігор у сучасному вигляді в XIX столітті.

Відродження Олімпійських ігор у сучасному вигляді в XIX столітті є одним із найбільш знакових і важливих етапів в історії світового спорту. Після скасування Олімпійських ігор у Стародавній Греції, ідея організації таких змагань була забута на довгий час. Однак у XIX столітті, під впливом нових соціальних, культурних та політичних змін, знову з'явилася потреба у створенні міжнародних спортивних змагань. Це стало можливим завдяки сприянню сучасного Олімпійського руху, який був ініційований П'єром де Кубертенем та іншими провідними діячами того часу.

1. Ідеї відродження Олімпійських ігор: ідеал гуманізму та розвитку спорту

Відродження Олімпійських ігор у XIX столітті було тісно пов'язане з розвитком ідеї гуманізму та прагненням до фізичної досконалості, характерних для європейського культурного руху цього періоду. Наприкінці XVIII – початку XIX століття в Європі набув популярності рух за здоровий спосіб життя, фізичне виховання та спорт, що дозволило сформулювати ідею про важливість розвитку фізичних і моральних якостей людини.

У той час у багатьох європейських країнах з'явилися нові спортивні організації та рухи, що підтримували ідеї активного життя і спорту. Ці ідеї втілювалися у концепції «нових Олімпійських ігор», яка почала розвиватися в середині XIX століття.

2. Роль П'єра де Кубертена у відродженні Олімпійських ігор

Ключовою постаттю в процесі відродження Олімпійських ігор став французький педагог, барон П'єр де Кубертен. У 1892 році він започаткував ідею відновлення Олімпійських ігор у сучасному вигляді. Кубертен був переконаний, що спортивні змагання можуть бути потужним інструментом для розвитку міжнародних відносин, сприяння миру і взаєморозуміння між народами. Він активно пропагував ідею Олімпійських ігор як засобу об'єднання світу через спорт, формуючи концепцію міжнародного спортивного змагання, яке об'єднає країни незалежно від їхніх політичних чи культурних відмінностей. У 1894 році на першому міжнародному конгресі в Парижі була створена Міжнародна олімпійська комітет (МОК), що стало важливим кроком до відновлення Олімпійських ігор.

3. Перші Олімпійські ігри нового часу – Афіни, 1896 рік

Відродження Олімпійських ігор стало реальністю у 1896 році, коли були проведені перші Олімпійські ігри нового часу в Афінах, Греція. Ці змагання стали важливою віхою в історії спорту і міжнародних відносин. Ігри 1896 року стали символом відновлення олімпійської традиції, яка тепер була доступною для представників різних країн світу.

В Олімпійських іграх 1896 року взяли участь 13 країн, які змагалися в 43 дисциплінах із 9 видів спорту, серед яких біг, велоспорт, боротьба, плавання, гімнастика та інші. Хоча ігри 1896 року не мали такої великої кількості учасників і дисциплін, як сучасні Олімпійські ігри, вони стали важливим кроком до формування сучасного Олімпійського руху.

4. Основні принципи сучасного Олімпійського руху

Відродження Олімпійських ігор було не лише відновленням спортивних змагань, а й закладенням основ для створення міжнародного руху, який би об'єднував народи через спорт. Олімпійські ігри стали символом миру, єдності, взаєморозуміння та дружби між народами. У 1900 році, на другій

Олімпіаді в Парижі, з'явився олімпійський прапор та гімн, що стали важливими атрибутами Олімпійського руху.

П'єр де Кубертен сформулював три основні принципи Олімпійських ігор:

свобода та мир: Олімпійські ігри мають бути подією, яка сприяє миру між країнами та народами, сприяє дружбі та співпраці.

спортивне змагання: Олімпійські ігри повинні бути місцем для виявлення фізичних та спортивних досягнень.

етика і мораль: Спорт має виховувати не тільки фізичні, але й моральні якості людини.

5. Розвиток Олімпійських ігор у XX столітті

Відродження Олімпійських ігор в XIX столітті стало основою для їхнього подальшого розвитку у XX столітті. З кожними новими іграми Олімпійський рух розширювався, зростала кількість країн, які брали участь, а також збільшувалася кількість видів спорту. Вже до середини XX століття Олімпійські ігри стали наймасштабнішим спортивним заходом у світі, а також потужним інструментом для культурного обміну та розвитку міжнародних відносин

Контрольні запитання та завдання

Запитання:

1. Коли та де були вперше проведені Олімпійські ігри?
2. Яке релігійне значення мали Олімпійські ігри для стародавніх греків?
3. Які спортивні дисципліни входили до програми Олімпійських ігор в Стародавній Греції?
4. Як Олімпійські ігри сприяли єдності між різними грецькими полісами?
5. Як змішання фізичного та духовного розвитку було відображене в Олімпійських іграх?
6. Що стало основними причинами припинення Олімпійських ігор в 393 році н.е.?

7. Яким чином християнство скасувало язичницькі свята, в тому числі Олімпійські ігри?
8. Яка роль П'єра де Кубертена в відродженні Олімпійських ігор у сучасному світі?
9. Як П'єр де Кубертен пропагував ідеї гуманізму і розвитку фізичної культури через Олімпійські ігри?
10. Які основні принципи Олімпійських ігор були сформульовані П'єром де Кубертенем і як вони реалізуються в сучасних іграх?

Завдання для самостійної роботи

1. Поясніть, чому вибір Олімпії для проведення Олімпійських ігор був важливим для грецької культури.
2. Наведіть приклад, як релігійний характер ігор впливав на їх проведення.
3. Охарактеризуйте одну з дисциплін Олімпійських ігор і поясніть її значення для фізичної культури того часу.
4. Наведіть приклад того, як Олімпійські ігри дозволяли зупиняти війни між грецькими містами.
5. Поясніть, чому учасники змагалися оголеними, і як це пов'язано з ідеалом фізичної краси.
6. Розкажіть, як християнство вплинуло на скасування Олімпійських ігор та їх релігійний контекст.
7. Визначте, як зміни в релігії Римської імперії призвели до скасування спортивних свят.
8. Опишіть внесок П'єра де Кубертена у відродження Олімпійських ігор та ідеї міжнародного об'єднання через спорт.
9. Охарактеризуйте ідеї, які Кубертен прагнув реалізувати через відновлення Олімпіади.
10. Розгляньте основні принципи Олімпійських ігор, сформульовані П'єром де Кубертенем, і вкажіть, як вони сприяють розвитку міжнародних відносин через спорт.

Література

1. Грей, Дж. Д. (1998). *The Decline of Paganism in the Roman Empire*. Cambridge University Press.
2. Армстронг, К. (2006). *A History of God: The 4000-Year Quest of Judaism, Christianity, and Islam*. Alfred A. Knopf.
3. Кубертен, П. (1900). *Olympism: The Game of the Century*. London: W. H. Allen Co.
4. Нерон, М. (2003). *Філософія та спорт в Стародавній Греції*. Видавництво «Електронний університет».
5. Міллс, П. (2005). *Спортивні змагання та релігія в Давній Греції*. Oxford University Press.
6. Сміт, В. (2010). *Олімпійські ігри: історія та культура*. London: Routledge.
7. Кубертен, П. (1894). *Перша Міжнародна конференція з відродження Олімпійських ігор*. Париж: МОК.

Тема 3

Відродження Олімпійського руху в кінці XIX століття

В кінці XIX століття світ переживав значні соціальні, політичні та культурні зміни, що відображалися в усіх сферах життя. Одним із найбільш яскравих явищ того часу стало відродження Олімпійських ігор. Після понад тисячолітньої перерви, коли Олімпійські змагання були припинені внаслідок поширення християнства і політичних змін, ідея організації міжнародних спортивних змагань, що об'єднували б народи та сприяли миру, знову набирала популярності.

Відродження Олімпійських ігор стало не тільки поверненням до стародавньої спортивної традиції, але й початком нової ери в історії спорту. Завдяки зусиллям таких діячів, як французький педагог П'єр де Кубертен, втілювалася концепція сучасних Олімпійських ігор, які об'єднали спортивні

досягнення з ідеями гуманізму, миру та взаєморозуміння між націями. Це відродження стало важливим кроком до створення глобального Олімпійського руху, що мав не лише спортивне, але й культурне, політичне значення для всього світу.

3.1. Роль П'єра де Кубертена у відродженні Олімпійських ігор

П'єр де Кубертен відіграв ключову роль у відродженні Олімпійських ігор наприкінці XIX століття, ставши ініціатором ідеї сучасних Олімпійських змагань, які об'єднали б різні нації через спорт. Його особисте прагнення до відновлення цієї стародавньої традиції стало основою для створення сучасного Олімпійського руху, що, в свою чергу, значно вплинуло на розвиток світового спорту та міжнародних відносин.

1. Вплив гуманістичних ідеалів

П'єр де Кубертен був глибоко впевнений у тому, що спорт може стати важливим інструментом для виховання фізичних і моральних якостей людини, сприяючи таким чином розвитку суспільства в цілому. Він був натхненний ідеями гуманізму, що розвивалися в Європі в XIX столітті, зокрема концепцією гармонії між фізичним і духовним розвитком особистості. Олімпійські ігри, на думку Кубертена, повинні були стати відображенням цього ідеалу, поєднуючи спорт з культурою, освітою та моральними принципами.

2. Ініціатива та організація

П'єр де Кубертен не лише пропагував ідею відродження Олімпійських ігор, але й активно працював над її реалізацією. Він виступив ініціатором створення Міжнародного олімпійського комітету (МОК) у 1894 році, що стало важливим кроком до відновлення Олімпіад у сучасному вигляді. У тому ж році Кубертен організував міжнародний конгрес в Парижі, на якому було обговорено ідеї та принципи, які лягли в основу відродження Олімпійських ігор.

3. Перші Олімпійські ігри нового часу

Завдяки зусиллям П'єра де Кубертена, перші Олімпійські ігри нового часу були проведені в 1896 році в Афінах, Греція. Кубертен доклав значних зусиль для того, щоб ці ігри стали не лише спортивним заходом, а й символом міжнародної єдності та миру. Участь у змаганнях взяли 13 країн, що стало великою перемогою для нового Олімпійського руху.

4. Формулювання основних принципів Олімпійських ігор

Кубертен був автором основних принципів сучасних Олімпійських ігор, серед яких особлива увага приділялася таким цінностям, як мир, співпраця та взаєморозуміння між народами. Ідеї Кубертена включали в себе не лише спортивні досягнення, а й моральну етику: ігри повинні були служити прикладом справедливості, дружби та гуманізму. Кубертен також сформулював основні принципи Олімпійських ігор, які стали основою для розвитку Олімпійського руху: свобода, мир, етика і спортивне змагання.

5. Спадщина П'єра де Кубертена

Внесок П'єра де Кубертена у відродження Олімпійських ігор і створення сучасного Олімпійського руху важко переоцінити. Він став символом нової ери в історії світового спорту. Кубертен не лише відновив стародавню традицію, але й зробив її частиною глобального процесу, що об'єднав людей з різних культур і націй через спорт. Його ідеї продовжують жити й у наш час, формуючи основи Олімпійських ігор XXI століття.

3.2. Заснування Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в 1894 році.

Заснування Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в 1894 році стало вирішальним кроком для відродження Олімпійських ігор та формування сучасного олімпійського руху. Це стало результатом зусиль П'єра де Кубертена та його прихильників, які прагнули створити організацію, здатну

координувати проведення міжнародних спортивних змагань та просувати ідеї фізичного виховання, миру та співробітництва серед націй через спорт.

1. Передісторія заснування МОК

Наприкінці XIX століття ідеї відродження Олімпійських ігор стали актуальними на фоні загального розвитку фізичної культури та спорту в Європі. Водночас зростала популярність спортивних змагань на національному рівні, але міжнародних конкурсів ще не було. П'єр де Кубертен, як педагог і спортивний діяч, вірив, що Олімпійські ігри, які проводилися в Стародавній Греції, могли б стати важливою частиною міжнародної спортивної практики і сприяти розвитку миру між націями через спорт.

У 1892 році Кубертен виступив з ідеєю відновлення Олімпійських ігор на міжнародному рівні, і ця пропозиція знайшла підтримку серед європейських спортивних діячів. В результаті 1894 року в Парижі було організовано перший міжнародний конгрес, присвячений відродженню Олімпійських ігор, на якому було вирішено створити організацію, яка мала б координувати проведення Олімпійських ігор і займатися розвитком олімпійського руху в цілому.

2. Перший міжнародний конгрес та створення МОК

Конгрес відбувся в Парижі 23–24 червня 1894 року і став знаковим етапом у становленні Олімпійського руху. На ньому були присутні делегати з 13 країн, і на ньому були обговорені основні принципи та організаційні питання, пов'язані з відродженням Олімпійських ігор. П'єр де Кубертен був ініціатором і організатором цього конгресу, і саме завдяки його діяльності вдалося переконати учасників створити міжнародну організацію для проведення Олімпійських ігор.

На цьому конгресі було ухвалено рішення про відновлення Олімпійських ігор у сучасному вигляді, а також було засновано Міжнародний олімпійський комітет (МОК), головною метою якого стало забезпечення проведення цих

ігор кожні чотири роки, а також сприяння розвитку спорту в усьому світі. МОК був створений як незалежна міжнародна організація, яка мала координувати всі аспекти проведення Олімпійських ігор.

3. П'єр де Кубертен – перший генеральний секретар МОК

П'єр де Кубертен був обраний на посаду генерального секретаря МОК, і саме він відіграв центральну роль у організації перших Олімпійських ігор нового часу. Він активно працював над створенням правил проведення ігор, розширенням кількості учасників і видів спорту, а також забезпеченням фінансування для проведення змагань. Кубертен вірив, що Олімпійський рух може сприяти миру між народами, тому активно шукав підтримку у різних країнах.

МОК також взяв на себе відповідальність за прийняття рішень щодо вибору місця проведення Олімпійських ігор. Так, перші сучасні Олімпійські ігри відбулися в Афінах у 1896 році, що було символічним, оскільки це місто було батьківщиною стародавніх Олімпійських ігор.

4. Основні завдання МОК після заснування

Після заснування МОК отримав низку важливих завдань, серед яких:

Організація Олімпійських ігор: МОК був відповідальним за планування, організацію та проведення Олімпійських ігор, включаючи вибір місця проведення, підготовку інфраструктури та забезпечення безпеки учасників.

Міжнародне співробітництво: МОК мав на меті сприяти розвитку спорту серед різних націй, організовуючи змагання та популяризуючи фізичну культуру.

Поширення ідеалів Кубертена: МОК мав бути платформою для розвитку принципів Кубертена, зокрема ідеї миру через спорт, а також рівності спортсменів на всіх рівнях.

5. Перші Олімпійські ігри під егідою МОК: Афіни, 1896 рік

Перші Олімпійські ігри нового часу відбулися в Афінах у 1896 році. Це була історична подія, яка поклала початок сучасній олімпійській традиції. Ігри

проходили під егідою МОК, і їх організація стала втіленням ідеалів, висунутих П'єром де Кубертенем. У змаганнях взяли участь 13 країн, а спортсмени змагалися у 43 дисциплінах із 9 видів спорту. Хоча перші ігри були скромні за масштабами, вони стали важливим етапом на шляху до сучасних Олімпійських ігор.

6. Значення заснування МОК для розвитку Олімпійського руху

Заснування МОК стало визначальним етапом для розвитку сучасного Олімпійського руху, оскільки це дозволило створити організаційну основу для проведення Олімпійських ігор. МОК забезпечував стабільність та безперервність проведення ігор, а також сприяв розвитку фізичної культури в світі. Міжнародний олімпійський комітет став платформою для міжнародного спортивного співробітництва, і з кожними наступними Олімпійськими іграми кількість країн-учасниць та видів спорту збільшувалася.

Завдяки діяльності МОК Олімпійські ігри стали не лише важливими спортивними змаганнями, а й значущою подією для міжнародної політики та культури, сприяючи розвитку миру і взаєморозуміння між народами.

3.3. Перша Олімпіада 1896 року в Афінах: історичне значення та початок нової ери.

Перша Олімпіада 1896 року в Афінах стала знаковою подією в історії спорту та початком нової ери для Олімпійських ігор. Це були перші сучасні Олімпійські ігри, які організував Міжнародний олімпійський комітет (МОК) під керівництвом П'єра де Кубертена. Їх проведення стало результатом понад десятилітнього процесу відродження Олімпійського руху, який започаткував Кубертен у середині 1890-х років. Ігри 1896 року в Афінах поклали основи для розвитку сучасних Олімпійських ігор, які з часом стали найбільшими та найвпливовішими спортивними змаганнями у світі.

1. Передумови та організація перших Олімпійських ігор

Перша Олімпіада нового часу стала результатом спільних зусиль П'єра де Кубертена та інших прихильників ідеї відродження Олімпійських ігор. Підготовка до цієї події була непростю. П'єр де Кубертен організував міжнародний конгрес у 1894 році, де було ухвалено рішення про відновлення Олімпійських ігор та створення Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Після цього було вирішено провести перші сучасні Олімпійські ігри в Афінах, і Кубертен, який став генеральним секретарем МОК, брав активну участь у підготовці та організації змагань.

Афіни були вибрані містом для проведення ігор не випадково. Це місто було батьківщиною стародавніх Олімпійських ігор, що додавало символічного значення сучасним змаганням. Місто також мало історичний контекст, який підкреслював велич Стародавньої Греції та її культурний спадок.

2. Загальна організація Олімпійських ігор 1896 року

Перша Олімпіада 1896 року відбулася з 6 по 15 квітня. У змаганнях брали участь 13 країн, і на цих іграх було представлено 43 дисципліни з 9 видів спорту. Це були: атлетика, велоспорт, фехтування, гімнастика, боротьба, плавання, стрільба, теніс і важка атлетика. Олімпійські ігри 1896 року стали значним кроком вперед у розвитку міжнародного спорту.

Загалом на змаганнях зібралося близько 280 спортсменів, більшість з яких були чоловіками. Жінки не брали участі в цих іграх, оскільки на той час участь жінок у міжнародних спортивних змаганнях була заборонена. Тим не менш, перша Олімпіада стала основою для подальшого розширення спортивних категорій і збільшення кількості учасників у наступних Олімпійських іграх.

3. Історичне значення першої Олімпіади 1896 року

Перша Олімпіада в Афінах не тільки відновила традицію стародавніх Олімпійських ігор, а й започаткувала нову еру міжнародного спортивного руху. Важливими аспектами історичного значення цих ігор були:

Відродження ідеї олімпізму: Ігри стали символом нового олімпійського руху, який пропагував ідеї миру, дружби, взаємоповаги і рівності через спорт. Кубертен, організувавши ці змагання, вірив, що спорт може бути засобом для об'єднання народів і зміцнення міжнародних відносин.

Створення основи для міжнародних змагань: Олімпійські ігри 1896 року стали початком традиції, яка продовжувалася і розвивалася у ХХ столітті. Ігри стали щорічними, а з кожними наступними Олімпійськими іграми кількість країн-учасниць та видів спорту збільшувалася. МОК став важливим організатором, що гарантував проведення ігор через чітко визначені правила та норми.

Розширення можливостей для спортсменів: Хоча перша Олімпіада не була величезною за масштабами, вона стала першим великим міжнародним змаганням для атлетів із різних країн. Ігри 1896 року показали важливість такого виду міжнародних змагань для розвитку спорту, і багато спортсменів отримали шанс продемонструвати свої вміння на світовій арені.

Встановлення Олімпійських ідеалів: ідеї, започатковані Кубертенем, про важливість честі, гідності і чесної боротьби, стали основою для всіх наступних Олімпійських ігор. Перша Олімпіада продемонструвала важливість участі всіх країн, незалежно від політичної чи соціальної ситуації в світі.

4. Наслідки та вплив на майбутнє Олімпійських ігор

Перша Олімпіада 1896 року стала великим кроком у розвитку міжнародного спорту. Олімпійські ігри надалі стали одним із найпрестижніших спортивних заходів у світі. Хоча початкові ігри були не дуже масштабними, з кожними наступними Олімпійськими іграми їх популярність і вплив зростали. Вже на наступних Олімпіадах з'явилися нові види спорту, змінилась кількість учасників, а самі ігри ставали все більш організованими та гідними своєї мети – об'єднання націй через спорт.

До 20-го століття Олімпійські ігри стали важливою частиною міжнародних подій, і МОК почав активно працювати над розвитком спорту в усьому світі.

Олімпіади стали важливими не лише з точки зору спортивних змагань, а й як майданчик для культурного обміну і міжнародного співробітництва.

Контрольні запитання та завдання

Запитання

1. Які соціальні, політичні та культурні зміни відбувалися в кінці XIX століття, що сприяли відродженню Олімпійських ігор?
2. Хто став основним ініціатором відродження Олімпійських ігор та як його ідеї вплинули на розвиток сучасного Олімпійського руху?
3. Як гуманістичні ідеали П'єра де Кубертена сприяли відродженню Олімпійських ігор?
4. Що стало основною метою створення Міжнародного олімпійського комітету (МОК) в 1894 році?
5. Які ключові етапи передували заснуванню МОК і як цей процес вплинув на організацію перших Олімпійських ігор?
6. Які принципи були запропоновані Кубертеном для Олімпійських ігор і як вони змінили міжнародні спортивні змагання?
7. Яке історичне значення мали перші Олімпійські ігри 1896 року в Афінах?

Завдання для самостійної роботи

1. Напишіть есе на тему "Роль П'єра де Кубертена у відродженні Олімпійських ігор", зосередивши увагу на його ідеях та досягненнях.
2. Охарактеризуйте соціально-культурне середовище кінця XIX століття, яке сприяло відродженню Олімпійських ігор.
3. Порівняйте перші Олімпійські ігри 1896 року з сучасними Олімпіадами, виокремивши основні зміни та досягнення.
4. Досліджуйте, як ідеї Кубертена про мир, дружбу та взаєморозуміння через спорт відображаються в діяльності МОК до сьогодні.
5. Створіть хронологічну таблицю з основними етапами відродження Олімпійських ігор, починаючи з ідеї Кубертена і до проведення перших Олімпійських ігор у 1896 році.

Література

1. Джон Д. Хойт (John D. Hoyt) *The History of the Olympic Games*. 1980. 345 с.
2. Міжнародний олімпійський комітет (МОК). *Olympic Charter* (Олімпійська хартія). 1894. 150 с.
3. П'єр де Кубертен. Олімпізм. 1920. 320 с.
4. Тейлор (Richard Taylor) *The Olympic Movement in the Nineteenth Century*. 1992. 250 с.

Тема 4

Міжнародний олімпійський комітет

4.1. Створення і структура МОК.

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) є органом, який координує проведення Олімпійських ігор, займається розвитком олімпійського руху та підтримує принципи олімпізму. МОК було засновано в кінці XIX століття і з того часу стало ключовою інституцією в міжнародному спортивному світі. Розглянемо процес створення МОК та його структуру.

1. Створення МОК

Ідея створення Міжнародного олімпійського комітету належить П'єру де Кубертену, французькому педагогові і спортивному діячеві, який став ініціатором відродження Олімпійських ігор. В середині 1890-х років Кубертен розпочав активну кампанію з відновлення Олімпійських ігор у сучасному вигляді, спираючись на ідеї, що лежали в основі стародавніх змагань.

У 1894 році було організовано міжнародний конгрес у Парижі, на якому було прийнято рішення відродити Олімпійські ігри і створити міжнародний орган, який займався б їх організацією та розвитком. На цьому конгресі була ухвалена ідея заснувати Міжнародний олімпійський комітет. 23 червня 1894 року, під головуванням П'єра де Кубертена, було створено МОК, і він став основною організацією для проведення Олімпійських ігор.

МОК також узяв на себе відповідальність за розвиток олімпійського руху в усьому світі, сприяючи культурному та спортивному співробітництву між країнами. Перша Олімпіада в Афінах у 1896 році стала результатом діяльності цього комітету.

2. Структура МОК

Структура Міжнародного олімпійського комітету передбачає кілька основних органів, які взаємодіють для виконання функцій з організації та управління Олімпійським рухом:

Генеральна асамблея (Конгрес МОК): Це найвищий орган МОК, що складається з усіх членів комітету. Генеральна асамблея збирається раз на два роки для ухвалення важливих рішень, таких як вибір місця проведення Олімпійських ігор, затвердження змін у правилах і статуті МОК, а також обрання нових членів. Усі рішення Генеральної асамблеї мають юридичну силу для комітету.

Президент МОК: Президент є головною фігурою в МОК і представляє комітет на міжнародній арені. Президент обирається на сесії Генеральної асамблеї і є головою виконавчого органу. Його функції включають керівництво організацією, підтримку олімпійських ідеалів і співпрацю з урядами та міжнародними спортивними організаціями. Водночас президент має значний вплив на вибір місця проведення Олімпійських ігор.

Виконавчий комітет МОК: Цей орган складається з президента та віце-президентів, а також кількох інших членів, обраних Генеральною асамблеєю. Виконавчий комітет здійснює управлінські та адміністративні функції, зокрема планування та реалізацію рішень, прийнятих на Генеральній асамблеї, організацію Олімпійських ігор та інших спортивних заходів.

Члени МОК: МОК складається з індивідуальних членів, які є представниками різних країн. Вони обираються на сесії Генеральної асамблеї і мають право голосу при ухваленні рішень, таких як вибір місця проведення Олімпійських ігор або затвердження нових видів спорту. Членами МОК

можуть бути відомі спортивні діячі, експерти, а також представники національних олімпійських комітетів.

Міжнародні федерації та національні олімпійські комітети (НОК): МОК тісно співпрацює з міжнародними спортивними федераціями, які регулюють різні види спорту, а також з національними олімпійськими комітетами, що представляють кожну країну. Це дозволяє МОК контролювати загальні правила проведення Олімпійських ігор і сприяти розвитку спорту на національному рівні.

3. Основні функції МОК

Організація Олімпійських ігор: найголовнішою функцією МОК є організація літніх і зимових Олімпійських ігор. МОК визначає правила проведення ігор, вибирає міста-господарі, здійснює координацію з міжнародними федераціями та національними олімпійськими комітетами, а також бере участь у фінансуванні події.

Розвиток олімпійського руху: МОК сприяє розвитку спорту в усьому світі, підтримує національні олімпійські комітети та міжнародні федерації. Комітет також активно працює над популяризацією олімпійських ідеалів і принципів олімпізму, таких як дружба, мир і взаємоповага через спорт.

Вибір місць проведення Олімпійських ігор: однією з основних задач МОК є вибір міст, що будуть приймати Олімпійські ігри. Це відбувається через конкурс, у якому беруть участь міста з усього світу. Вибір міста здійснюється на основі кількох факторів: інфраструктури, спроможності організувати подію, фінансової підтримки, політичної ситуації тощо.

Поширення олімпійських ідеалів: МОК активно працює над тим, щоб забезпечити виконання олімпійської хартії і підтримувати справедливі принципи проведення змагань. Через організацію різних освітніх та культурних програм, МОК також пропагує цінності честі, гідності, спортивного духу і дружби серед спортсменів і громадськості.

Висновки

Міжнародний олімпійський комітет став важливим центром управління та розвитку сучасного олімпійського руху. Завдяки своїй організаційній структурі та ефективному функціонуванню, МОК не тільки здійснює організацію Олімпійських ігор, але й відіграє центральну роль у розвитку спорту на міжнародному рівні. За понад столітню історію своєї діяльності, МОК зміг об'єднати народи світу через спорт, піднявши Олімпійські ігри до рівня одного з найвищих досягнень людської цивілізації у сфері фізичної культури та міжнародного співробітництва.

4.2. Роль МОК у організації Олімпійських ігор, їх розвитку та регулюванні.

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) відіграє вирішальну роль у організації, розвитку та регулюванні Олімпійських ігор. МОК є центральним органом олімпійського руху і відповідальний за підтримку та реалізацію принципів олімпізму, що включають розвиток спорту, сприяння миру та взаєморозумінню між народами через спорт. З моменту свого заснування в 1894 році МОК постійно працює над забезпеченням успішного проведення Олімпійських ігор, розвитку міжнародного спорту та збереженням високих етичних стандартів.

1. Організація Олімпійських ігор

МОК здійснює основну роль в організації та координації Олімпійських ігор. Його функції включають:

Вибір місця проведення Олімпійських ігор: Однією з головних задач МОК є вибір міст-господарів Олімпійських ігор. Цей процес є надзвичайно конкурентним і складним, оскільки на нього впливають численні фактори: інфраструктура, фінансова спроможність, політична ситуація, забезпечення безпеки, рівень підтримки національних урядів і спортивних організацій. Міста, що бажають прийняти Олімпіаду, повинні подавати заявки на

спеціальних сесіях МОК, де чітко визначається, яке з них отримає право на проведення змагань.

Забезпечення організації змагань: МОК встановлює основні правила проведення Олімпійських ігор і координує діяльність міжнародних спортивних федерацій, які регулюють окремі види спорту. МОК займається також моніторингом процесу підготовки до ігор, перевіркою інфраструктури, визначенням кількості учасників і умов для змагань. Це забезпечує єдині стандарти та гарантує якість проведення кожної Олімпіади.

Співпраця з національними олімпійськими комітетами (НОК): МОК співпрацює з національними олімпійськими комітетами кожної країни для забезпечення участі спортсменів у Олімпійських іграх. НОК координують підготовку атлетів і організують їхню участь у Олімпіаді згідно з правилами МОК.

2. Розвиток Олімпійських ігор

МОК активно працює над розвитком Олімпійських ігор, їх змістом і форматом. Ключовими аспектами цього розвитку є:

Розширення кількості видів спорту: Одним з основних завдань МОК є постійне вдосконалення структури Олімпійських ігор, що включає додавання нових видів спорту. Наприклад, з часом до програми Олімпійських ігор було додано такі дисципліни, як баскетбол, волейбол, сноубординг, скейтбординг тощо. МОК регулярно оцінює актуальність видів спорту для сучасного олімпійського руху, зважаючи на інтерес до них серед глядачів і спортсменів, а також на їх відповідність ідеалам олімпізму.

Інклюзивність та розвиток жіночих видів спорту: МОК активно працює над забезпеченням рівності між чоловіками і жінками в спорті. З 1900 року, коли жінки вперше брали участь у Олімпійських іграх, МОК поступово розширював кількість жіночих дисциплін і створив умови для більш рівного представництва. Сьогодні на Олімпіадах проводяться численні змагання для жінок у різних видах спорту.

Поширення Олімпійських ігор на нові країни: МОК сприяє розвитку спорту в різних куточках світу, залучаючи до Олімпійських ігор нові країни та континенти. Це підвищує глобальну популярність Олімпіади і допомагає підвищити рівень спортивних досягнень на світовій арені. Зокрема, в останні десятиліття значно збільшилась кількість країн, що активно беруть участь в Олімпійських іграх, зокрема з Африки, Азії та Латинської Америки.

3. Регулювання Олімпійських ігор

МОК також несе відповідальність за регулювання різних аспектів проведення Олімпійських ігор, забезпечуючи їх етичність, чесність і справедливість:

Підтримка олімпійських принципів: МОК забезпечує дотримання основних принципів олімпізму, серед яких важливими є ідеали честі, взаємоповаги, рівності та мирного змагання між народами. Це включає заборону на політичні та расові конфлікти, а також підтримку антидопінгової політики, щоб забезпечити чесність змагань і рівні умови для всіх спортсменів.

Боротьба з допінгом: Однією з головних задач МОК є забезпечення чистоти змагань, що передбачає боротьбу з допінгом. МОК активно співпрацює з міжнародними антидопінговими організаціями для проведення тестів на допінг серед спортсменів, а також впроваджує санкції для тих, хто порушує правила. Це гарантує, що на Олімпіаді переможці стають результатом справжніх спортивних досягнень, а не використанням заборонених речовин.

Етика та боротьба з корупцією: МОК підтримує високі етичні стандарти в організації і проведенні Олімпійських ігор. Комітет активно бореться з корупцією, шахрайством та іншими порушеннями серед організаторів і учасників Олімпіад. З цією метою була створена спеціальна Комісія етики МОК, яка має на меті забезпечення прозорості процесів і боротьбу з будь-якими порушеннями.

Висновки

Роль МОК у організації, розвитку та регулюванні Олімпійських ігор є надзвичайно важливою і багатогранною. МОК не лише забезпечує проведення самих ігор, а й активно працює над їх еволюцією, забезпеченням інклюзивності та розвитку нових видів спорту. Крім того, МОК гарантує, що Олімпійські ігри проводяться відповідно до високих етичних стандартів, бореться з корупцією та допінгом, тим самим підтримуючи імідж Олімпіади як найбільших і найпрестижніших спортивних змагань у світі.

4.3. МОК як міжнародна організація, що сприяє розвитку спорту у світі

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) є не лише організатором Олімпійських ігор, а й важливою міжнародною інституцією, що сприяє розвитку спорту, пропагує принципи олімпізму та сприяє міжнародному співробітництву у спортивній сфері. МОК виконуватиме важливу роль у глобальному контексті спорту, підтримуючи рівність, інклюзивність і сприяючи здоровому способу життя для людей по всьому світу.

1. Основні функції МОК у розвитку спорту

Розвиток спорту на глобальному рівні: МОК активно працює над популяризацією спорту у різних країнах і регіонах світу. Він підтримує розвиток спортивних програм, працюючи з національними олімпійськими комітетами (НОК) та міжнародними спортивними федераціями. МОК створює умови для розвитку масового спорту та підтримки спортсменів на всіх рівнях – від початкової підготовки до професійних досягнень.

Створення і підтримка спортивної інфраструктури: МОК сприяє розвитку інфраструктури для проведення міжнародних змагань, допомагаючи забезпечити необхідні умови для тренувань і змагань. Наприклад, завдяки фінансовій підтримці МОК багато країн мають можливість будувати сучасні спортивні комплекси, що сприяє росту спорту на місцевому рівні.

Освітні програми та ініціативи: МОК організовує численні освітні програми, які навчають як молодь, так і дорослих важливим принципам спорту та фізичної активності. Одним із найбільш відомих проєктів є «Олімпійське освітнє програмування», яке навчає людей цінностям олімпізму: повазі до суперників, чесності, етиці, а також соціальній відповідальності.

Підтримка молоді та майбутніх чемпіонів: МОК активно підтримує молодих спортсменів, надаючи їм фінансування для тренувань, а також можливості для участі в міжнародних змаганнях. Завдяки програмам на кшталт «Олімпійського солідарності», МОК надає фінансову та матеріальну допомогу країнам, що не мають достатніх ресурсів для підтримки своїх спортсменів.

2. Інклюзивність спорту: Жінки та спорт для всіх

МОК відіграє важливу роль у забезпеченні гендерної рівності та інклюзивності спорту на глобальному рівні:

Рівні можливості для жінок: МОК активно працює над забезпеченням рівних прав для жінок у спортивній сфері. З 1900 року, коли жінки вперше брали участь у Олімпійських іграх, МОК поступово розширював кількість жіночих дисциплін на Олімпіаді, сьогодні майже всі види спорту включають як чоловічі, так і жіночі категорії. МОК також працює над тим, щоб забезпечити рівні можливості для жінок у спортивному управлінні та тренерській діяльності.

Спорт для всіх: МОК активно підтримує ініціативи, спрямовані на розвиток спорту серед людей із обмеженими можливостями, пропагує інклюзивний підхід і сприяє проведенню Паралімпійських ігор. МОК співпрацює із Паралімпійським комітетом й іншими організаціями, що працюють із людьми з інвалідністю, для розвитку і популяризації спорту серед цієї категорії населення.

3. Підтримка міжнародного співробітництва через спорт

МОК також сприяє розвитку міжнародного співробітництва через спорт, відіграючи важливу роль у забезпеченні миру та взаєморозуміння серед народів:

Спортивна дипломатія: МОК використовує Олімпійські ігри та інші міжнародні спортивні заходи для того, щоб створити платформу для політичного діалогу та співпраці. Спорт став важливим інструментом у вирішенні міжнародних конфліктів, надаючи можливість спортсменам і країнам взаємодіяти в мирному та конструктивному середовищі.

Залучення нових країн до спортивного руху: МОК працює над тим, щоб залучити нові країни до міжнародного спортивного співробітництва. В рамках своєї програми, комітет надає фінансову та іншу підтримку для розвитку спорту в країнах, що не мають достатніх ресурсів для цього, зокрема у Африці, Азії та Латинській Америці.

Впровадження культурних програм: МОК активно підтримує культурні програми, пов'язані зі спортом, на зразок Олімпійських культурних фестивалів, які сприяють обміну ідеями та культурними цінностями серед різних народів, тим самим зміцнюючи міжнародні зв'язки.

4. Поширення олімпійських цінностей

МОК займається поширенням основних принципів олімпізму – таких як мир, дружба, повага, чесність та рівність. Ці принципи МОК прагне передавати не лише через проведення Олімпійських ігор, але й через численні освітні, культурні та соціальні проекти, які організуються в рамках олімпійського руху:

Олімпійська хартія: Олімпійська хартія є основним документом, який визначає мету МОК і принципи олімпізму. Він містить ідеї щодо розвитку спорту, чесної гри, взаємоповаги між спортсменами, націями та організаціями. МОК використовує ці принципи, щоб створити стабільне, мирне і здорове середовище для проведення Олімпійських ігор та спортивних змагань у світі.

Висновки

Міжнародний олімпійський комітет, як міжнародна організація, має вирішальний вплив на розвиток спорту у світі. Завдяки своїм ініціативам, підтримці спортивних програм, сприянню розвитку інфраструктури та організації змагань, МОК забезпечує розвиток спорту на глобальному рівні. Крім того, МОК активно працює над пропагуванням принципів олімпізму, забезпеченням рівності та інклюзивності у спорті, а також використовує спорт як інструмент міжнародного співробітництва, сприяючи мирному діалогу між народами та культурами.

Контрольні запитання та завдання

Запитання

1. Хто був ініціатором створення Міжнародного олімпійського комітету і коли це відбулося?
2. Яку роль відіграє Генеральна асамблея МОК і як часто вона збирається?
3. Які основні функції президента МОК?
4. Опишіть структуру МОК і які органи в ньому взаємодіють.
5. Як МОК сприяє розвитку олімпійського руху в світі?
6. Яким чином МОК здійснює вибір міста для проведення Олімпійських ігор?
7. Як МОК працює над розвитком жіночих видів спорту на Олімпійських іграх?
8. Які заходи МОК впроваджує для боротьби з допінгом на Олімпійських іграх?
9. Які ініціативи МОК підтримує для розвитку спорту серед людей з обмеженими можливостями?
10. Як МОК сприяє міжнародному співробітництву через спорт?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте короткий реферат про історію створення МОК та його значення для сучасного спорту.
2. Проведіть аналіз ролі МОК у забезпеченні етичних стандартів на Олімпійських іграх.

3. Порівняйте структуру МОК з іншими міжнародними спортивними організаціями, вкажіть схожості та відмінності.
4. Створіть презентацію, в якій розкажете про основні функції МОК та його вплив на розвиток олімпійських ігор.
5. Проаналізуйте, які заходи МОК вживає для розвитку спорту в країнах з обмеженими ресурсами, наведіть приклади.
6. Проведіть дослідження і складіть список нових видів спорту, які були додані до програми Олімпійських ігор з часів їх відродження.

Література

1. Костюк, В. (2018). *Історія олімпійського руху: від античних часів до сучасності*. Київ: Видавництво "Спорт та наука".
2. Міжнародний олімпійський комітет. (2023). *Олімпійський рух: розвиток, принципи, організація*. МОК. Доступно на: www.olympic.org.
3. Кубертен, П. (1994). *Основи олімпізму: Спортивний рух та культура*. Париж: Олімпійське видавництво.
4. Ярошенко, О. (2019). *Структура та функції Міжнародного олімпійського комітету*. Львів: Академія фізичної культури.
5. *Олімпійська хартія*. (2022). Міжнародний олімпійський комітет. Доступно на: <https://www.olympic.org/olympic-charter>.
6. Міжнародна асоціація спортивних федерацій. (2020). *Міжнародні спортивні федерації та їх роль у розвитку спорту*. Журнал спортивної науки, 45(3), 120-135.

Тема 5

Основні етапи розвитку олімпійського руху у XX столітті

Олімпійський рух, започаткований у кінці XIX століття, став важливим елементом міжнародної спортивної культури і символом єднання народів через спорт. Олімпійські ігри, як одне з наймасштабніших спортивних заходів у світі, пройшли через численні етапи розвитку у XX столітті, відзначаючи значні зміни у їх організації, участі спортсменів, а також розширенні кола країн-учасниць. Це століття стало періодом трансформацій для Олімпійського руху, який, починаючи з відродження сучасних ігор у 1896 році, пройшов через багато важливих історичних подій: від глобальних політичних і соціальних змін до спортивних досягнень і культурних інновацій.

XX століття стало часом значного розширення Олімпійських ігор, збільшення кількості видів спорту, а також розвитку олімпійських ідеалів, таких як мир, дружба і взаємоповага між націями. Водночас саме в цьому столітті Олімпійські ігри пережили численні виклики, пов'язані з глобальними конфліктами, бойкотами, економічними труднощами та політичними кризами. Однак через усі труднощі олімпійський рух залишався символом спортивного духу та єднання.

5.1. Розширення участі країн у Олімпійських іграх

Розширення участі країн у Олімпійських іграх є важливою частиною розвитку олімпійського руху і відображає глобальні зміни в спортивній культурі та політичній ситуації світу. З моменту відновлення сучасних Олімпійських ігор у 1896 році до кінця XX століття кількість країн-учасниць Олімпіад зростала, що свідчить про зростання інтересу до спорту та міжнародного співробітництва, а також про розширення можливостей для участі в глобальних спортивних змаганнях.

1. Початковий етап: Олімпійські ігри до Першої світової війни

Перші Олімпійські ігри сучасності, що відбулися в Афінах у 1896 році, мали скромне представництво країн. На змаганнях було представлено всього 13 країн, більшість із яких належали до європейських і західно-північноамериканських держав. У той час багато країн ще не мали розвинених національних спортивних структур або фінансових можливостей для участі в таких масштабних заходах.

2. Міжвоєнний період: розширення участі в Олімпіадах

Після Першої світової війни та в період між двома світовими війнами Олімпійські ігри почали привертати увагу країн, що раніше не брали участі в таких змаганнях. На Олімпіаді 1924 року в Парижі кількість учасників збільшилася до 44 країн, що свідчить про активний розвиток спорту в світі та посилення інтересу до міжнародних змагань.

Цей період також став важливим для розвитку нових країн-учасниць, зокрема з Латинської Америки, Азії та Африки. Для багатьох держав участь у Олімпіадах стала важливим способом заявити про себе на міжнародній арені, зокрема в умовах міжвоєнної політичної нестабільності.

3. Після Другої світової війни: нові горизонти та глобалізація спорту

Після Другої світової війни участь у Олімпійських іграх значно розширилася. Одним із найбільш важливих моментів цього періоду стало зростання числа учасників із нових незалежних держав, що з'явилися після розпаду колоніальних імперій. Вже на Олімпіаді 1952 року в Хельсінкі в іграх брали участь представники 69 країн. Багато нових незалежних держав, що отримали свою автономію після війни, почали активно долучатися до міжнародного спортивного руху, в тому числі до Олімпійських ігор.

Зокрема, країни Африки, Латинської Америки та Азії отримали значну кількість місць у складі національних олімпійських команд. Вони активно почали брати участь в Олімпіадах, що стало важливим фактором для розвитку спорту в регіонах, які раніше не мали великих спортивних традицій.

4. Олімпійські ігри в епоху глобалізації (1970-2000 роки)

У другій половині ХХ століття кількість країн, які брали участь в Олімпійських іграх, збільшувалася ще більше. Зокрема, Олімпійські ігри 1980 і 1984 років, попри політичні бойкоти, продовжили тенденцію глобалізації спорту. Всього на Олімпіаді 1980 року в Москві взяли участь 81 країна, а на Олімпіаді 1984 року в Лос-Анджелесі – 140 країн, що є значним кроком до інклюзивності Олімпійських ігор.

У 1980-х і 1990-х роках Олімпійський рух став ще більш доступним для країн, що розвиваються, і для колишніх соціалістичних держав, які після розпаду СРСР почали активно брати участь у міжнародних змаганнях. Нові країни, що утворилися після розпаду СРСР, наприклад, такі як Естонія, Латвія, Литва, а також посткомуністичні країни Центральної та Східної Європи, активно долучилися до Олімпіад.

5. Сучасний етап: всеосяжна глобалізація та участь країн із усіх континентів

До кінця ХХ століття Олімпійські ігри стали справжнім всесвітнім святом спорту. Кількість учасників у Олімпійських іграх 2000 року в Сіднеї досягла 199 країн. Протягом цього періоду стали можливими участь навіть у найменших країнах, зокрема острівних державах, таких як Науру, Тонга та інші.

Важливими змінами на сучасному етапі стало не лише збільшення кількості учасників, але й посилення значення міжнародної співпраці в рамках спортивних організацій, таких як МОК та міжнародні федерації. Відкрита політика МОК, спрямована на розвиток спорту у всіх країнах, дозволила зробити Олімпіаду більш доступною та інклюзивною для кожного атлета, незалежно від географічного розташування чи економічного становища його країни.

Висновки

Розширення участі країн у Олімпійських іграх є важливим аспектом розвитку олімпійського руху, що відображає глобальні соціально-політичні

зміни та трансформації у світі спорту. Від перших обмежених Олімпіад до сучасних багатонаціональних заходів, Олімпійські ігри стали важливою платформою для взаєморозуміння і співпраці між народами, сприяючи розвитку спорту на всіх континентах. Цей процес сприяє не лише підвищенню рівня спортивних досягнень, але й підтримці міжнародної єдності та миру через спорт.

5.2. Олімпіади 1920–1940-х років: політичні та соціальні виклики (включаючи бойкоти)

Олімпійські ігри 1920–1940-х років були періодом значних політичних і соціальних викликів, зокрема через впливи війни, політичних режимів і глобальних конфліктів. Цей період також був позначений численними бойкотами та участю країн в Олімпійських іграх під впливом політичних міркувань. Важливими аспектами цього періоду стали наслідки Першої світової війни, початок Другої світової війни, а також формування нових політичних режимів, які безпосередньо впливали на міжнародний спортивний рух.

1. Олімпійські ігри 1920 року в Антверпені: наслідки Першої світової війни

Олімпійські ігри 1920 року в Антверпені відбулися після закінчення Першої світової війни. Ці Ігри були особливими, оскільки вони стали першими, що пройшли після величезних руйнувань війни. У зв'язку з війною, частина країн не змогла брати участь у цих Іграх через економічні або політичні труднощі.

Крім того, Ігри 1920 року стали першою Олімпіадою, на якій було встановлено нові політичні правила. Зокрема, було введено заборону на участь країн, які програли війну, таких як Німеччина, Австрія, Угорщина та Туреччина. Вони не могли брати участь у змаганнях, що в значній мірі стало наслідком наказів, що виходили з Лізабонської угоди (мирного договору після Першої світової війни).

З цього часу політичні рішення почали все більше впливати на Олімпіади, і це стало явищем, яке можна було спостерігати і в наступні десятиліття.

2. Олімпійські ігри 1924 року в Парижі: розширення участі та соціальні виклики

Олімпійські ігри 1924 року в Парижі стали першою Олімпіадою, що включала в себе змагання з зимових видів спорту (як частина зимової олімпіади). Ці Ігри також стали важливими з соціальної точки зору, адже вони відбувалися в період швидких змін у Європі, коли індустріалізація та урбанізація вже сильно впливали на соціальну структуру країн.

У цьому контексті однією з ключових проблем була участь жінок у спортивних змаганнях. Хоча жіноча участь на Олімпіадах зростала, все ще існувала певна диспропорція в кількості медалей та змагань для жінок. Ігри 1924 року також показали різницю в рівнях розвитку спорту в різних країнах, що стало проблемою для багатьох менш розвинених країн.

3. Олімпійські ігри 1936 року в Берліні: націонал-соціалізм та бойкоти

Олімпійські ігри 1936 року в Берліні були одними з найскандальніших в історії олімпійського руху. Вони були проведені в Німеччині під керівництвом нацистського режиму Адольфа Гітлера, який використав ці Ігри для пропаганди своєї ідеології. Нацистський режим прагнув показати світу силу Німеччини через Олімпійські ігри, і спортивні досягнення повинні були стати інструментом політичної пропаганди.

Одним із головних викликів цього періоду був бойкот Олімпіади деякими країнами. Зокрема, США розглядали бойкот, оскільки нацистський режим обмежував права євреїв і темношкірих людей, однак остаточно бойкот не був здійснений. Проте через політичну атмосферу і антисемітську політику нацистів багато єврейських спортсменів з інших країн відмовилися брати участь у змаганнях. Це підкреслювало важливість політичних факторів у сфері міжнародних спортивних подій.

4. Олімпійські ігри 1940 року в Токіо: скасування через Другу світову війну

Олімпійські ігри 1940 року мали відбутися в Токіо, але через початок Другої світової війни вони були скасовані. Японія, яка в той час була імперією, отримала право провести Олімпіаду, але через глобальний конфлікт, який розпочався в Європі і розповсюдився на Азію, Ігри були скасовані. Це було першим випадком в історії Олімпіад, коли захід не відбувся через глобальний конфлікт.

5. Олімпійські ігри 1944 року: відсутність через війну

Олімпійські ігри 1944 року мали відбутися в Лондоні, але через активні бойові дії у Другій світовій війні їх не вдалося провести. Це був другий випадок, коли Олімпіада не відбулася через війну. Таким чином, після двох скасованих Олімпіад (1940 та 1944 рр.), спортивний світ був змушений пережити важкий період, у якому спорт та міжнародні змагання відходили на другий план, поступаючись місцем військовим діям.

Висновки

Олімпійські ігри 1920–1940-х років стали важливим етапом у розвитку міжнародного спортивного руху, одночасно демонструючи складну політичну ситуацію світу. Вони відображали вплив війни, тоталітарних режимів, соціальних рухів та економічних криз. Бойкоти, пропаганда та війни стали важливими аспектами цих Олімпіад, змінюючи хід олімпійської історії. Однак, попри ці виклики, олімпійський рух продовжував розвиватися, створюючи платформу для змагань між країнами, які, згодом, стали важливим символом миру та міжнародної співпраці.

5.3. Вплив двох світових війн на Олімпійські ігри

Олімпійські ігри, як глобальна спортивна подія, зазнали значного впливу під час обох світових війн, що істотно змінило їх організацію та проведення. Дві світові війни – Перша (1914 –1918) та Друга (1939 –1945) – спричинили

численні бойкоти, скасування змагань і зміни в міжнародному спортивному контексті, що значною мірою позначилося на олімпійському руху.

1. Перша світова війна (1914–1918): скасування Олімпіади 1916 року та наслідки для спорту

Перша світова війна стала першим великим глобальним конфліктом, який мав серйозний вплив на Олімпійські ігри. Вона призвела до скасування Олімпіади 1916 року, яка мала відбутися в Берліні (Німеччина). Спочатку Німеччина була готова організувати ці Ігри, але війна змусила скасувати всі підготовчі роботи. Це був перший випадок в історії, коли Олімпіада була скасована з причини глобального конфлікту.

Війна мала також економічні та політичні наслідки для багатьох країн, що призвело до припинення або обмеження спортивних змагань в різних частинах світу. Всі країни, що брали участь у війні, переживали руйнівні економічні наслідки та соціальні потрясіння, що відобразилося на їхніх можливостях брати участь у міжнародних спортивних подіях.

2. Післявоєнний період: відновлення Олімпійських ігор 1920 року в Антверпені

Після завершення Першої світової війни відновлення Олімпійських ігор стало символом надії на відновлення миру і міжнародної співпраці. Олімпіада 1920 року в Антверпені, яка була першою після Першої світової війни, проходила в умовах великої політичної і економічної нестабільності, але стала важливим етапом для відновлення олімпійського руху. Однак війна також вплинула на формат і склад учасників: Німеччина, Австрія, Угорщина та Туреччина були виключені з участі у цих іграх, оскільки їх країни були частинами програвших у війні держав.

3. Друга світова війна (1939–1945): скасування Олімпіад 1940 та 1944 років

Друга світова війна стала катастрофою для міжнародного спортивного руху, оскільки через бойові дії не відбулося двох Олімпійських ігор. Ігри 1940 року, що мали проходити в Токіо, були скасовані через вторгнення Японії в

Китай і початок війни в Європі. Так само Олімпіада 1944 року, що мала відбутися в Лондоні, була скасована через продовження військових дій в Європі.

Ці скасування стали іншими значними випадками в історії Олімпійських ігор, коли конфлікти змушували відкласти або зовсім скасувати міжнародні спортивні змагання.

4. Наслідки для олімпійського руху та роль МОК в умовах війни

У періоди обох світових воєн Міжнародний олімпійський комітет (МОК) став перед великими викликами у зв'язку з необхідністю пристосовуватися до глобальних політичних та економічних змін. Після кожної з воєн МОК докладав значних зусиль для відновлення Олімпійських ігор як символу миру і співпраці між народами. Проте навіть у післявоєнні роки, після обох світових воєн, міжнародний спортивний контекст змінювався, і на Олімпіадах все більше почали відображатися політичні аспекти.

Міжнародна спільнота, в тому числі МОК, була змушена взаємодіяти з новими політичними реаліями, такими як тоталітарні режими (нацистська Німеччина, радянський Союз) та зростаюча політична напруга між різними державами.

5. Бойкоти та політичні суперечності

Із часом політичні фактори стали більш помітними на Олімпіадах, навіть після закінчення світових воєн. Це виразно проявилось під час бойкотів Олімпійських ігор в другій половині ХХ століття. Наприклад, на Олімпіаді 1936 року в Берліні, організованій нацистським режимом, кілька країн виявили наміри бойкотувати Ігри через політичні причини, хоча більшість країн врешті брали участь.

Висновки

Вплив світових воєн на Олімпійські ігри був величезним. Перша і Друга світові війни не лише спричинили скасування кількох Олімпіад, але й змінили саму природу Олімпійського руху. Вони продемонстрували, наскільки сильно

глобальні конфлікти можуть вплинути на міжнародні спортивні змагання і як олімпійський рух адаптується до умов глобальної політики та соціальних змін. Олімпійські ігри, незважаючи на численні випробування через війни та політичні виклики, зберегли свою роль як символ миру, дружби та об'єднання народів, і продовжували еволюціонувати, зміцнюючи свою значимість у світі.

5.4. Олімпійський рух під час Холодної війни: політичні бойкоти, ідеологічні зіткнення

Олімпійський рух у період Холодної війни (1947–1991) став ареною для політичних суперечок і ідеологічних зіткнень між двома наддержавами того часу – Сполученими Штатами Америки та Радянським Союзом. Холодна війна, яка тривала понад чотири десятиліття, відзначалася жорстокими політичними, військовими та економічними протистояннями між двома системами – капіталістичним Заходом і комуністичним Сходом. Олімпійські ігри стали не лише спортивним святом, а й інструментом політичного та ідеологічного впливу.

1. Політичні бойкоти Олімпійських ігор

Під час Холодної війни олімпійські ігри стали місцем політичних бойкотів, коли одна з наддержав чи їх союзники відмовлялися від участі в Іграх, аби висловити протест проти політики іншої сторони.

1.1. Бойкот Олімпіади 1980 року в Москві

Одним із найбільш значущих випадків бойкоту стала Олімпіада 1980 року в Москві. Відмову від участі в Іграх оголосили понад 60 країн, у тому числі США, Канаду, Японія, Великобританія та багато інших країн Заходу. Бойкот був спричинений радянським вторгненням до Афганістану в грудні 1979 року, що викликало міжнародне обурення. Західні держави вважали, що Радянський Союз порушив міжнародні принципи та норми, і тому їхні спортивні делегації повинні були висловити протест, відмовившись від участі в Олімпійських іграх.

Бойкот Олімпіади в Москві мав значний політичний та економічний вплив на самі Ігри. Він значно обмежив кількість учасників та змінив міжнародну атмосферу змагань, зокрема, позбавив Ігри важливої символічної значущості, яку вони мали для двох світових систем.

1.2. Бойкот Олімпіади 1984 року в Лос-Анджелесі

У відповідь на бойкот 1980 року, Радянський Союз і його союзники бойкотували Олімпійські ігри 1984 року в Лос-Анджелесі. У бойкоті взяли участь понад 10 країн, в тому числі СРСР, Куба, Польща, Румунія та інші країни Варшавського договору. Офіційна причина бойкоту полягала в тому, що США нібито не забезпечили безпеку іноземних спортсменів, але в реальності цей крок був пов'язаний з політичними мотивами і прагненням помститися за відмову західних країн брати участь у Московській Олімпіаді.

Незважаючи на відсутність значної кількості ключових учасників із соціалістичних країн, Олімпіада в Лос-Анджелесі стала однією з найбільш успішних за участю країн Заходу, і більшість учасників зібралось з Америки та інших західних країн. Водночас, бойкот 1984 року підкреслив політичну та ідеологічну напруженість того часу.

2. Ідеологічні зіткнення на Олімпіадах

Холодна війна не лише проявлялася через бойкоти, але й через ідеологічні зіткнення на самому спортивному рівні. Олімпійські ігри стали полем боротьби між капіталістичними і комуністичними країнами за демонстрацію своєї сили та досягнень у спортивній сфері.

2.1. Спортивний престиж як елемент боротьби між США та СРСР

Змагання між США і СРСР на Олімпійських іграх стали вираженням суперництва двох ідеологічно протилежних держав. Спортивні досягнення стали важливим інструментом для демонстрації переваги однієї ідеології над іншою. Це проявлялося в таких аспектах:

Дружба через спорт: Для країн, що брали участь в Олімпіадах, спортивні досягнення були важливим засобом політичного впливу, символом

національної гордості та престижу. Спортсменів розглядали як представників не тільки своїх країн, але й своїх ідеологій.

Система «медальних гонок»: У міждержавних змаганнях за медалі часто розглядалися не тільки досягнення спортсменів, а й вказувалося на перемогу певної політичної системи. Наприклад, радянська преса активно пропагувала досягнення своїх спортсменів як перемогу комуністичної ідеології, в той час як у США часто висвітлювали спортивні успіхи американців як підтвердження переваги капіталістичної системи.

2.2. Олімпіади 1950-х–1960-х років: змагання між двома супердержавами

У період 1950-х та 1960-х років СРСР і США активно конкурували за домінування в спортивному світі. Особливо це було помітно на Олімпіадах 1952 року в Хельсінкі, 1956 року в Мельбурні і 1960 року в Римі. У цих змаганнях відбувалась жорстока боротьба за кількість медалей, де кожен виграш для однієї з країн став символом ідеологічної перемоги.

У цей час спорт почав набувати нового рівня важливості для обох країн, що підтверджується особливою увагою до спортивних результатів, і використанням спортивних досягнень як частини політичної боротьби.

Висновки

Олімпійські ігри під час Холодної війни стали важливою складовою глобального політичного та ідеологічного суперництва між США та СРСР. Бойкоти, ідеологічні зіткнення та суперництво за спортивну домінацію створювали нову реальність, де спорт перетворювався на арену для політичних заяв і боротьби за глобальну перевагу.

Цей період також продемонстрував, як Олімпійські ігри, які мали бути не тільки спортивним святом, а й мирним заходом, стали полем боротьби між двома світовими блоками. Олімпійський рух, у свою чергу, адаптувався до політичних реалій Холодної війни, хоча й намагаючись зберегти свою роль символу миру, єдності та спортивної конкуренції між народами.

Контрольні запитання та завдання

1. Як змінилася кількість країн-учасниць Олімпійських ігор від моменту їх відродження до кінця ХХ століття?
2. Як політичні фактори вплинули на участь країн у Олімпіадах 1920-х і 1930-х років?
3. Які соціальні та політичні виклики супроводжували Олімпіади 1920-1940-х років?
4. Яким чином Олімпійські ігри 1920 року в Антверпені стали символом відновлення після Першої світової війни?
5. Як вплинули світові війни на проведення Олімпійських ігор? Наведіть конкретні приклади.
6. Які наслідки мали бойкоти Олімпіад 1980 і 1984 років для міжнародного спортивного руху?
7. Як Олімпійські ігри в епоху Холодної війни стали політичними інструментами для США і СРСР?
8. Які зміни відбулися в організації та форматі Олімпіад у другій половині ХХ століття?
9. Як розширення участі країн у Олімпіадах 1950-х і 1960-х роках вплинуло на спортивну культуру та міжнародні відносини?
10. Як участь нових країн, зокрема з Африки, Латинської Америки та Азії, відобразилася на розвитку олімпійського руху?

Завдання для самостійної роботи

1. Аналіз тексту: Порівняйте Олімпіади до і після Другої світової війни. Які основні відмінності ви помітили у складі учасників та їх організації?
2. Дослідницька робота: Описати вплив політичних подій на Олімпіади 1936 року в Берліні та 1980 року в Москві. Яким чином ці події змінили характер Олімпіад?

3. Картографічне завдання: за допомогою карти визначте країни, що вперше брали участь в Олімпійських іграх після Другої світової війни. Як це відображало політичні зміни в світі?
4. Есе: Напишіть есе на тему «Олімпійські ігри як інструмент політичного впливу під час Холодної війни». Зазначте важливі історичні моменти та їх значення.
5. Презентація: підготуйте презентацію про розвиток Олімпійських ігор в період між 1920 і 1940 роками, з акцентом на бойкоти, політичні виклики та соціальні зміни.
6. Дебати: Організуйте класні дебати на тему «Чи повинні Олімпійські ігри бути відокремлені від політики?» Використовуйте приклади з історії Олімпіад для підтримки вашої позиції.
7. Групова робота: Створіть таблицю, яка порівнює кількість країн-учасниць Олімпійських ігор у різних десятиліттях ХХ століття. Поясніть, що могло спричинити ці зміни.
8. Рольова гра: Уявіть себе спортивним менеджером країни, яка вперше бере участь в Олімпіаді в 1950-60-х роках. Які труднощі ви повинні були б подолати для участі в Іграх?
9. Історичний аналіз: Проаналізуйте, як політичні бойкоти Олімпіади 1980 і 1984 років вплинули на спортивні досягнення країн-учасниць.
10. Тематичне дослідження: Використовуючи інформацію з підручників і додаткових джерел, складіть короткий звіт про основні спортивні досягнення країн, що стали незалежними після Другої світової війни, на Олімпіадах 1950-60-х років.

Література

1. Андреев, В. І. (2005). *Історія Олімпійських ігор*. Київ: Фенікс.
2. Петров, О. (2018). "Політичні бойкоти Олімпійських ігор: від історії до сучасних викликів." *Міжнародні спортивні дослідження*, 12(3), 45-67.

3. Мельник, І. (2020). "Вплив світових воєн на міжнародний спортивний рух." *Журнал спортивної історії*, 8(1), 22-38.
4. Інтернет-ресурси: International Olympic Committee. (2021). "Olympic History." Retrieved from <https://olympics.com/en/history>.
5. BBC Sport. (2018). "The Politics of the Olympic Games: How International Conflicts Shape the Games." Retrieved from <https://www.bbc.com/sport/olympics>

Документи та звіти МОК:

6. International Olympic Committee. (2021). *Olympic Games: History and Legacy*. Lausanne: International Olympic Committee.
7. International Olympic Committee. (2019). *IOC 2020 Report: Inclusion, Peace and Global Cooperation*. Lausanne: International Olympic Committee.

Глосарій

1. **Афіни 1896** – перші Олімпійські ігри сучасної ери, що відбулися в Греції під егідою МОК. Це були перші міжнародні спортивні змагання нового часу, що стали основою для подальших Олімпіад.
2. **Богослужіння** – релігійні обряди та практики, пов'язані з поклонінням богам.
3. **Бойкоти Олімпіад** – відмова деяких країн від участі в Олімпійських іграх з політичних або дипломатичних причин.
4. **Бойкот Олімпіади 1980 року** – відмова понад 60 країн, зокрема США, від участі в Олімпійських іграх в Москві через радянське вторгнення в Афганістан.
5. **Бойкот Олімпіади 1984 року** – у відповідь на бойкот 1980 року, Радянський Союз та його союзники бойкотували Олімпіаду в Лос-Анджелесі.
6. **Виконавчий комітет МОК** – орган, що складається з президента, віце-президентів та інших членів, обраних Генеральною асамблеєю, та відповідає за управлінські функції МОК.
7. **Вплив двох світових воєн** – значний вплив Першої та Другої світових війн на проведення Олімпійських ігор, що призвів до скасування Олімпіад 1916, 1940 та 1944 років.
8. **Гендерна рівність** – концепт, що передбачає рівні можливості та права для чоловіків і жінок, у тому числі в спорті.
9. **Генеральна асамблея (Конгрес МОК)** – найвищий орган МОК, що складається з усіх його членів і збирається раз на два роки для ухвалення важливих рішень.
10. **Глобалізація спорту** – процес розширення міжнародної участі в Олімпійських іграх та інтеграція різних культур і націй у світовий спортивний рух.
11. **Гуманізм** – філософія, яка акцентує на цінностях людини, її гідності, розвитку та гармонії між фізичним і духовним розвитком.

12. *Гуманізм* – культурний рух епохи Відродження, що підкреслював значення фізичної та інтелектуальної досконалості людини.
13. *Дипломатія* – діяльність, спрямована на забезпечення взаєморозуміння та мирного співіснування між країнами.
14. *Допінг* – заборонене вживання лікарських засобів або інших речовин для покращення спортивних результатів.
15. *Ідеали Кубертена* – принципи, засновані на гуманізмі, рівності, мирі та міжнародному співробітництві через спорт, які лежать в основі Олімпійських ігор.
16. *Зевс* – верховний бог у грецькому пантеоні, на честь якого проводились Олімпійські ігри.
17. *Змагання 1896 року* – перші Олімпійські ігри сучасності, що відбулися в Афінах, де взяли участь 13 країн і було представлено 43 дисципліни з 9 видів спорту.
18. *Ідеологічне змагання на Олімпіадах* – змагання між США та СРСР, яке стало важливою частиною холодної війни.
19. *Інклюзивність та доступність* – процес, що розпочався в середині ХХ століття, коли Олімпійські ігри стали доступнішими для країн, що раніше не брали участь.
20. *Інклюзивність* – принцип забезпечення рівного доступу та можливостей для всіх, незалежно від їхнього соціального чи фізичного стану, раси чи сексуальної орієнтації.
21. *Економічний вплив Олімпіад* – вплив Олімпійських ігор на розвиток інфраструктури, залучення інвестицій, створення робочих місць і стимулювання економічного росту в країнах-хазяїнах.
22. *Конгрес 1894 року* – зустріч, на якій було прийнято рішення відновити Олімпійські ігри і заснувати Міжнародний олімпійський комітет (МОК).
23. *Культ* – система релігійних обрядів і поклоніння конкретним богам або божествам.

- 24. Культурний вплив Олімпіад** – роль Олімпійських ігор у популяризації спорту, пропаганді здорового способу життя, а також у розвитку культурних обмінів між країнами.
- 25. Культурна значущість Олімпіад** – важливість Олімпійських ігор як культурного та політичного явища, яке сприяє взаєморозумінню між культурами і націями.
- 26. Міжнародне змагання** – спортивні змагання, в яких беруть участь представники різних країн, такі як Олімпійські ігри.
- 27. Міжнародне співробітництво через спорт** – концепція, за якою Олімпійські ігри стали не тільки спортивними змаганнями, а й майданчиком для культурного обміну та зміцнення міжнародних зв'язків.
- 28. Міжнародний олімпійський комітет (МОК)** – організація, що керує проведенням Олімпійських ігор, координує діяльність національних олімпійських комітетів.
- 29. Міжнародний олімпійський рух** – глобальна ініціатива, що об'єднує нації через проведення Олімпійських ігор, сприяє розвитку спорту, вихованню молоді та підтримці ідеалів миру, дружби та взаєморозуміння.
- 30. Міжнародні федерації (МФ)** – організації, які регулюють різні види спорту на міжнародному рівні. МОК тісно співпрацює з ними для організації Олімпійських ігор.
- 31. Національні олімпійські комітети (НОК)** – організації, що представляють кожну країну на міжнародному рівні і відповідають за підготовку спортсменів до Олімпійських ігор.
- 32. Олімпійські ігри** – стародавнє спортивне і релігійне свято, що проводилось на честь бога Зевса в Олімпії.
- 33. Олімпія** – місто в Стародавній Греції, де проводились Олімпійські ігри.
- 34. Олімпійські ігри** – міжнародні спортивні змагання, що проводяться кожні чотири роки та об'єднують спортсменів з усього світу.

34. **Олімпійський рух** – міжнародний рух, що відновив Олімпійські ігри у XIX столітті.
35. **Олімпійські принципи** – основні цінності, такі як чесність, рівність, співпраця та мир, що лежать в основі Олімпійських ігор і сприяють розвитку глобальної спортивної культури.
36. **Олімпійський прапор та гімн** – символи, що з'явилися на другій Олімпіаді в Парижі у 1900 році, стали атрибутами Олімпійських ігор.
37. **Олімпійська хартія** – основний документ, що регулює організацію та проведення Олімпійських ігор, а також визначає роль МОК і принципи Олімпійського руху.
38. **Рівність і інклюзивність** – принципи, які забезпечують участь різних соціальних груп у спортивних змаганнях та зменшення дискримінації.
39. **Релігійна реформа** – зміни в релігійних уявленнях та практиках, пов'язані з поширенням християнства в Римській імперії.
40. **Панкратіон** – вид боротьби, що поєднував боротьбу та бокс, був однією з дисциплін Олімпійських ігор.
41. **Паралімпійські ігри** – міжнародні спортивні змагання для спортсменів з інвалідністю, організовані МОК разом із відповідними організаціями
42. **П'єр де Кубертен** – французький барон, засновник сучасного Олімпійського руху.
43. **Президент МОК** – головна фігура організації, що представляє МОК на міжнародній арені та керує його діяльністю.
44. **Політичний аспект Олімпійського руху** – використання Олімпійських ігор для вираження політичних позицій або протестів.
45. **Поліс** – місто-держава в Стародавній Греції.
46. **Спортивна дипломатія** – використання спорту як інструменту для покращення міжнародних відносин, мирного співіснування та вирішення конфліктів.

- 47. Спортивна етика** – моральні принципи, які регулюють спортивну поведінку, зокрема справедливу боротьбу, повагу до суперників і дотримання чесних правил.
- 48. Сталий розвиток** – концепт, що передбачає економічний, соціальний та екологічний розвиток, який задовольняє потреби теперішнього покоління без шкоди для майбутніх поколінь.
- 49. Соціальна роль Олімпійського руху** – вплив на зміцнення соціальних зв'язків між країнами, боротьбу з культурними бар'єрами і стереотипами.
- 50. Святилище** – місце, де зберігаються реліквії і проводяться релігійні церемонії.
- 51. Члени МОК** – особи, обрані на сесії Генеральної асамблеї, які представляють різні країни і мають право голосу в ухваленні рішень МОК.
- 52. Холодна війна** – період політичного і ідеологічного протистояння між СРСР та США, що виливалося в спортивне суперництво на Олімпіадах, а також у політичні бойкоти і культурні зіткнення.
- 53. Християнство** – релігія, яка стала основною в Римській імперії наприкінці IV століття і, зокрема, стала причиною припинення Олімпійських ігор.
- 54. Феодосій I** – римський імператор, який видав указ, що забороняв язичницькі культові практики, зокрема Олімпійські ігри, в 393 році н.е.

ЯЛОВИК Володимир Трохимович
ЯЛОВИК Антон Володимирович

**ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО
ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ СУЧАСНОСТІ**

(Частина I)

Методичні рекомендації

Авторська редакція
Верстання: С. В. Федонюк